O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MILLIY KITOB PALATASI
INV. №

Инсон манфаатлари — олий қадрият

Адолат

ЎЗБЕКИСТОН «АДОЛАТ» СОЦИАЛ-ДЕМОКРАТИК ПАРТИЯСИНИНГ ИЖТИМОИЙ-СИЁСИЙ ГАЗЕТАСИ

ГАЗЕТА 1995 ЙИЛ 22 ФЕВРАЛДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

Ушбу сонда:

2 — ЕТАКЧИГА КЎП НАРСА БОҒЛИҚ — бошланғич партия ташкилотларида
ЁНГИН ЁНИНГДАГИ ЁВ — фақат ундан оқилона фойдаланилганида дўст
3 — СОҲИБҚИРОН САЛТАНАТИДА ҚОНУНЧИЛИК — Амир Темурнинг 15 ёшидаги қатъий қарори
ТОВЛАМАЧИГА ЖАЗО БОРМИ? — товламачи тунаганда, фирибгар алдаганда...
4 — ОҚ ЛАЙЛАКЛАР, ҚАЙДАСИЗ? — соғинчдан тўкилган сатрлар
БАХТСИЗ ХОДИСАЛАР — рўй бермаслиги мумкин, агар йўл ҳаракати қоидаларига риоя этилса

2005 ЙИЛ 18 НОЯБРЬ, ЖУМА • СОТУВДА ЭРКИН НАРХДА • № 47 (543) • E-mail: adolat_gazeta@sarkor.uz

18 ноябрь - Ўзбекистон Республикаси Давлат байроғи қабул қилинган кун

ИСТИҚЛОЛИМИЗ ТИМСОЛИ

«Ўзбекистон Республикаси қонун билан тасдиқланадиган ўз давлат рамзлари — байроғи, герби ва мадҳиясига эга».
Ўзбекистон Республикаси Конституцияси, 5-модда

Ўзбекистон Республикаси Давлат байроғи тўғрисидаги қонун қабул қилинганига ўн тўрт йил тўлди.

Байроқ қадим-қадимдан ҳар бир халқ учун мустақиллик, озодлик, тинчлик ва барқарорлик тимсоли бўлиб келган. Аждодларимиз ҳам юрт байроғини муқаддас билиб, уни кўз қорачиғидек асраганлар. Хусусан, буюк ватандошимиз Нажмиддин Кубро - етмиш беш ёшли мўйсафиднинг юртни мўғул босқинчилари оёқости қилмаслиги учун майдонга тушгани, ҳурлик яловини илкида маҳкам тутганча ёв қўлида жон таслим қилгани тарихий ҳақиқат.

Соҳибқирон Амир Темур салтанатида ҳам байроқ давлат ва миллат ғурури саналиб, энг ишончли баҳодирлар, саркардалар томонидан қўриқланган. Ғанимларга қарши жангу жадалларда мардлик ва жасорат кўрсатган амиру сипоҳийларга эътироф рамзи сифатида махсус туғ ва ноғора ҳадя қилинган. Бугун мустақиллик шарофати туфайли халқимизнинг тарихий қадриятлари, бой маънавияти акс этган давлат рамзларига эгамиз.

Ватанимиз мустақилликка эришганидан сўнг кўп ўтмай - 1991 йилнинг 18 ноябрида Президентимиз Ислом Каримов Ўзбекистон Республикасининг Давлат байроғи тўғрисидаги қонунга имзо чекди.

Ўн тўрт йилдирки, давлат суверенитетининг рамзларидан бири бўлган байроғимиз мамлакатимиздаги давлат ҳокимияти тузилмалари, идора ва муассасалар, шунингдек, Ўзбекистон аъзо бўлган халқаро ташкилотлар, юртимизнинг чет эллардаги элчихона ҳамда ваколатхоналари пештоқларида ҳилпирамоқда.

Байроғимиз турли байрам ва тантаналарда, юртимиз делегациялари қатнашаётган халқаро миқёсдаги сиёсий, маданий тадбирларда Ватанимизнинг шаъни, халқимизнинг ғурур ва ифтихорини ёрқин акс эттириб туради. Шу боис, ҳар гал халқаро спорт беллашувларида ғолиб чиққан спортчиларимиз шарафига мадҳиямиз янграб, давлатимиз байроғи юксак кўтарилган дақиқаларда юракларимиз ҳаяжонга тўлади.

Давлатимиз байроғидаги ҳар бир ранг ўзига хос чуқур рамзий маънога эга. Мовий ранг мусаффо осмонимизни, диёримизда қарор топган тинчлик ва барқарорликни, оқ ранг покиза ният ва беғубор орзу-умидларимизни, йўлимиз очиқлигини, яшил ранг она табиат ва ундаги абадий янгиланишни акс эттиради. Қизил чизиқлар эса томиримизда жўшиб оқаётган аждодлар қони — улардан оладиган руҳий мадад ва куч-қудратимиз ифодасидир.

Шу маънода, давлатимиз байроғи — ўтмиш, бугун ва келажагимизнинг ёрқин тимсоли бўлиб, унда асрий қадриятларимиз, халқимизнинг ҳурриятга интилиш руҳи, Ватанга муҳаббат ва садоқатимиз, келажакка бўлган юксак ишончимиз мужассам.

Мустақиллигимиз рамзи бўлган байроғимиз мангу ҳилпирайверсин!

Рустам ЖАББОРОВ,
ЎзА шарҳловчиси

ЎЗБЕКИСТОН - РОССИЯ: Ҳамкорлик одимлари

КОМПАНИЯ ОФИСИ ОЧИЛДИ

Бепоён Устюрт кенгликларида ер ости бойликларини қидириб топиш ва уни ўзлаштириш борасида Ўзбекистон билан Россия ҳамкорлиги яна ҳам юритмоқда.

Ана шу ҳамкорлик самараси ўлароқ, мамлакатимизда «Зарубежнефтегаз» операцияси компанияси - ГПД Марказий Осиё» масъулияти чекланган жамияти иш бошлади.

Жорий йилнинг сентябрь ойидан россиялик мутахассислар томонидан Устюртда ер ости бойликларини қидириб топиш ва «Шахпахти» газ кони ускуналарини янгилаш бўйича иш олиб борилмоқда.

Нукус шаҳри марказида компаниянинг янги офиси фойдаланишга топширилди. Шу муносабат билан бу ерда бўлиб ўтган тантанада Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгеси Раиси М.Ерниязов сўзга чиқиб, бундай амалий ишлар икки иттифоқчи давлатлар ўртасидаги иқтисодий алоқаларни янада ривожлантиришга, ҳамкорлик муносабатлари аҳамият касб этажагини таъкидлади.

— Оролбўйи ер ости бойликларини қидириб топиш ва уларни ўзлаштириш борасида ҳамкорликда иш олиб бориш режаси 2002 йилдан бери олиб сурилаётган эди, - деди жамият раиси ўринбосари Ю.П.Зеленов. - Мана, ниҳоят аниқ режа асосида иш бошланди. Яқин келажакда, мамлакатларимиз ўртасидаги ҳамкорлик ўз самарасини беради.

Офиснинг очилиш маросимида «Ўзбекнефтгаз» миллий холдинг компанияси, вазирликлар ва бирлашмалар раҳбарлари иштирок этди. Тантана қатнашчилари «Дўстлик» гузари яқинида россиялик мутахассислар учун қурилган кўп қаватли уйда яратилган қулай шарт-шароитлар билан ҳам танишди.

ЎзА

Мамлакатимизда суд-ҳуқуқ тизимининг такомиллашиб бориши ва бу соҳадаги ислоҳотлар ҳуқуқий демократик давлат ҳамда фуқаролик жамияти қуришнинг замонавий стратегиясини шакллантиришга хизмат қилмоқда. "Ўзбекистон Республикасида ўлим жазосини бекор қилиш тўғрисида"ги ва "Қамоққа олишга санкция бериш ҳуқуқини судларга ўтказиш тўғрисида"ги Президент Фармонлари Конституциямизда эътироф этилган инсонпарварлик ва одиллик тамойиллари таъминланиши, халқаро ҳуқуқ меъёрлари бажарилишининг ёрқин ифодасидир.

Анжуман

ҚОНУНЧИЛИК ИСЛОҲОТИ

инсон ҳуқуқлари муҳофазасининг кафолатидир

Олий Мажлис Қонунчилик палатасида "Адолат" СДП фракцияси ташаббуси билан "Ўзбекистонда суд-ҳуқуқ ислоҳотларининг навбатдаги босқичи" мавзусида илмий-амалий анжуман бўлиб ўтди. Йиғилишда Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутатлари, шунингдек, Республика Бош прокуратураси, Ички ишлар ва Адлия вазирликлари, Олий суд, Республика Президенти ҳузуридаги Амалдаги қонун ҳужжатлари мониторинги институти ҳамда Давлат ва жамият қурилиши академияси, Фуқаролик жамиятини ўрганиш институти, Ўзбекистон Миллий университети, Тошкент давлат юридик институти ва оммавий ахборот воситалари вакиллари иштирок этди.

Анжуманни фракция раҳбари Дилором Тошмуҳамедова қисқача кириш сўзи билан очди. У юқорида тилга олиб ўтилган Президент Фармонлари республикада жиноят ва жиноят процессуал қонунчилигини либераллаштириш йўлидаги изчил саъй-ҳаракатлар сифатида алоҳида аҳамиятга эга эканлигини таъкидлаб ўтган ҳолда, уларнинг моҳиятини кенг оммага тарғиб этиш лозимлиги борасида сўз юритди.

Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати Худоёр Маматов эса "Ўзбекистонда босқичма-босқич амалга оширилаётган суд-ҳуқуқ ислоҳотлари ва уларнинг самарадорлиги" мавзусидаги маърузаси билан чиқиш қилди.

— Мамлакатимизда суд-ҳуқуқ тизимининг эркинлашиб бориши демократик ҳуқуқий давлат ва адолатли фуқаролик жамияти қуришнинг замонавий стратегиясини шакллантиришга хизмат қилмоқда, — деди у ўз маърузасида. — Ўлим жазосини бекор қилишга қаратилган асосларнинг муҳим бир жиҳати шундаки, тергов ва суднинг эътиборсизлиги ёки малакасизлиги оқибатида асоссиз ёки хато ҳукм чиқарилган ҳолатларда хатоларни тузатиш имконияти бўлади.

Нотиқ, шунингдек қамоққа олишга санкция бериш ҳуқуқининг судларга ўтказилиши бир қатор афзалликларга эга эканлиги ҳақида ҳам тўхталиб ўтди:

— Судгача терговнинг эркинлаштирилиши, ўз навбатида, одил судлов фаолиятининг тезкорлиги ва сифатини оширишга ёрдам беради. Қолаверса, инсон ҳаёти олий қадрият сифатида инобатга олиниб, асоссиз қамоққа олишнинг олди олинади. Судлар мустақиллигини таъминлаш аҳолида судларга бўлган ишонч ҳиссини шакллантиради.

Дарҳақиқат, қамоққа олишга санкция бериш ҳуқуқи судларга ўтказилгач, инсон ҳуқуқ ва эркинликларини ҳимоя қилишнинг қатор афзал жиҳатлари юзага келади. Бинобарин, Конституцияда инсон шахсий дахлсизлиги, шаъни ва обрўсига қилинган тажовузлардан ҳимояланиши, шунингдек эътиқод ҳамда виждон эркинлиги каби ҳуқуқлари белгилаб қўйилган.

— Жиноий жазоларнинг либераллашуви бу шунчаки қонун талабларининг юмшатилиши ёки заифлашуви эмас, аксинча қонунларнинг инсонийлик ва демократик асослари янада мустаҳкамланишидир, — деди Республика Бош прокуратураси Қонунчиликни мустаҳкамлаш муаммолари ва прокурор тергов ходимлари малакасини ошириш маркази кафедраси мудири, юридик фанлари доктори Фахриддин Раҳимов. — Энг муҳими, бу жараён ўлим жазосини қўллашдек масалани ҳам четлаб ўтмади. Айрим мамлакатларда бу жазони қўллашга мараторий эълон қилинган. Бу, албатта, унчалик тўғри эмас. Чунки ўлимга ҳукм қилинган шахс номаълум муддатга қадар оғир жазони кутиб ётади. Шунинг учун эндиликда узоқ муддатли ёки умрбод қамоқ жазоси қўлланишини тўғри, деб ҳисоблайман.

Шу ўринда, санкция бериш тўғрисидаги масала ҳақида ҳам икки оғиз мулоҳаза билдирсам. Очиғини айтиш керак, айрим ҳуқуқшунослар бу ваколатни прокурорларда қолдириш тўғрисида фикр билдиришмоқда. Сабаб қилиб, ишнинг паст-баландини яхши билиш лозимлигини таъкидлашяпти. Лекин, халқаро андозаларга бу унчалик тўғри келмаслигини ҳисобга олиш лозим.

(Давоми 2-бетда)

Зарбдор қурилишларда

ЭЛОБОД — КИЙИКСОЙ КЎРКИ

бўлади. Бу ерда Қўнғирот сода заводи бунёд бўлмоқда. Демакки, Устюрт кенгликлари жавоҳир тўла сандиқларини ҳам очмоқда

Бу кенгликлар не-не асрларга, не-не тузумларга гувоҳ бўлмаган... Лекин уларнинг ҳаммаси ўз даврида уфқларга туташ бу саҳролар бағрида бирор-бир «топқир» қолдиролмади... Ҳатто, энг сўнгги шўро даври ҳам бу ҳудудларга кўзга «ярқ» этиб ташлангулик излар сололмади...

Истиқлол даврида тарихий хариталарда Устюрт платаси (кенгликлари) деб номланган ҳудуд бағрига эпкинлик шамоллари эсиб, ер ости ва ер усти бойликлари ҳисоб-китобларга кирди. Заҳираси миллион-миллион метр кублар билан ўлчанувчи нефть, газ ва бошқа маъдан конлари очила бошланди. Улар атрофида янги-янги қазилма бойликлар, карьерлар ишлаб чиқариш ҳаракатта келтирилди. Теграсида эса нафақат мамлакатимиз халқ хўжалигида, балки МДҲ давлатлариаро катта салоҳиятга эга тармоқлар ривожига бекиёс ривож қўшгувчи бошқа тур қувватлар — корхоналар қурилиши ҳам авж олдириб юборилди.

Улардан бири — Устюрт яссиликларидан жой олган ва бугун Кийиксой бағрида тикланаётган Қўнғирот сода заводи иншоотидир. Корхона тўла қувват билан ишга тушгач, унинг цехларида фаолият кўрсатувчи ишчи-хизматчилар бир вақтнинг ўзида бу ерда барпо этилаётган Элобод номли мўъжазгина шаҳарчада истиқомат қиладилар.

«Элобод» деганда машҳур ёзувчимиз Ойбекнинг ўтган асрнинг 50-йилларида яратган «Олтин водийдан шабадалар» номли асари кўз олдимга келди. Унда ҳам «Элобод», «Ҳалқаобод» номли жамоа хўжаликларининг пайдо бўлиши тарихлари эпик тасвирларга тушган...

Биз ҳикоя қилаётган «Элобод» мустақиллик йиллари барпо этилаётган янги кентларда бўлиб, бугун унинг бағрида мактаблар, болалар боғчалари, маиший хизмат кўрсатиш шохобчалари Устюрт аҳолисига аллақачон намунали хизмат кўрсата бошлади. Табиий газ, тоза ичимлик суви, алоқа хизмати, йўл транспорти воситалари — ҳаммаси муҳайё...

(Давоми 2-бетда)

ИТТИФОҚЧИЛИК — ЎЗАРО ҲАМКОРЛИКНИНГ ОЛИЙ ДАРАЖАСИ

Яхши қўшничилик — ўзбекнинг қадимий анъанаси. Халқимиз азал-азалдан шодликни баҳам кўриб, мусибатни бирга енгиб келган. Бирор тўй-маърака, бирор тадбир қуни-қўшнисиз, маҳалла-кўйсиз ўтмайди.

Ўн беш йилдан буён мустақил ҳаёт кечириб келаётган Ўзбекистон давлати ҳам халқимизнинг ана шу қадим анъанасига мос сиёсат юритмоқда. Мамлакатимиз қўшничилик алоқаларини мустаҳкамлашга, дўстлик ва ҳамкорликни ривожлантиришга алоҳида эътибор билан ёндашади. Бахтиёр дамларда қувонч улашиш, оғир кунларда елкадош бўлиш Ўзбекистон ташқи сиёсатининг муҳим тамойилларидан биридир.

Президентимиз Ислом Каримовнинг 14-15 ноябрь кунларидаги Россияга расмий ташрифи яхши қўшничилик ва яқин ҳамкорлик анъаналарига асосланган ана шу сиёсатнинг хайрли ва қувончли самараси билан якунланди. Москвада Ўзбекистон Республикаси билан Россия Федерацияси ўртасида Иттифоқчилик муносабатлари тўғрисидаги шартнома имзоланди. Мамлакатларимиз дўстлик ва яхши қўшничилик муносабатларининг анъаналарига таянган ҳолда ўзаро ҳамкорликни энг ишончли, олий даражага кўтарди.

Таъкидлаш керакки, Ўзбекистон ҳам, Россия ҳам илгари бирор давлат билан бундай ҳужжат тузмаган. Шуниси ҳам муҳимки, Шартнома тенг ҳуқуқлилик, ўзаро ҳурмат ва ишонч тамойиллари асосида ишлаб чиқилган. Яъни, мазкур ҳужжат эски даврга қайтишни ҳам, бир давлатнинг иккинчисига қарам бўлишини ҳам мутлақо назарда тутмайди. Иккала давлат ҳам бир-бирининг ички ишларига сира аралашмайди.

Ислом Каримов Москва сафарига жўнаш олдидан Тошкент аэропортида журналистлар билан мулоқотида таъкидлаганидек, бугунги Ўзбекистон ҳам, бугунги Россия ҳам 10-15 йил олдинги давлатлар эмас. Замон ғилдирагини ортга айлантириб, янги мустақил давлатларни ўзи танлаган мустақиллик йўлидан қайтариб бўлмайди. Ўзбекистон 15 йилдан буён ҳур яшаб, эркин ривожлана олишини, мустақил сиёсат юрита олишини дунёга кўрсатиб келмоқда. Россия эса империяпарастлик кайфиятидан халос бўлган, жамиятда демократия қадриятларини мустаҳкамлаётган давлатга айланган.

Иттифоқчилик муносабатлари деган атаманинг ўзиёқ Ўзбекистон — Россия муносабатларида қандай улкан тарихий ўзгариш рўй берганини кўрсатиб турибди. Мазкур Шартнома Ўзбекистон билан Россия ўртасидаги икки томонлама муносабатларни янги босқичга кўтаришга хизмат қилибгина қолмайди, айни вақтда у улкан минтақавий ва халқаро аҳамиятга ҳам эгадир.

Иттифоқчи сўзининг мазмун-моҳиятидан келиб чиққан ҳолда томонлар Шартномада узоқ муддатли асосда иттифоқчилик муносабатларини қуриши ва ривожлантиришини таъкидлайди. Шартномага биноан томонлардан бирига бирор давлат ёки давлатлар гуруҳи томонидан тажовуз қилингудек бўлса, бунга иккала томонга қилинган тажовуз сифатида қаралади ва давлатларимиз БМТ Низомига мувофиқ ўзини коллектив мудофаа қилиш ҳуқуқидан фойдаланади. Бу бир томон иккинчи томонга ҳар томонлама, жумладан, ҳарбий жиҳатдан ҳам ёрдам кўрсатишини назарда тутади.

Тинчликка таҳдид соладиган, миллий хавфсизлик борасидаги манфаатларга дахл қиладиган вазиятлар юзага келганда, Ўзбекистон ва Россия зудлик билан тегишли маслаҳатлашувлар механизмини ишга солиб, бундай вазиятларни бартараф этишнинг амалий чорасини кўради.

Бундан ташқари, Ўзбекистон ва Россия минтақавий ва халқаро миқёсда тинчлик, барқарорлик ва хавфсизликни мустаҳкамлашда, низоларнинг олдини олиш ва можароларни бартараф этишда ҳамкорлик қилади. Халқаро террорчилик, экстремизм, оммавий қирғин қуролларининг тарқалиши, наркотикларнинг ноқонуний айланиши, қурол-яроғ контрабандаси, трансмиллий уюшган жиноятчилик каби иллатларга қарши курашга қаратилган саъй-ҳаракатларини мувофиқлаштириб боради.

Ўзбекистон ва Россиянинг ҳарбий ва ҳарбий-техникавий алоқалари юксак даражада ривожланган. Шуни ҳисобга олган ҳолда, томонлар қуролли кучларни ислоҳ қилиш ва замонавийлаштириш, жанговар тайёргарлигини ошириш, ҳарбий техника билан таъминлаш ҳамда ушбу соҳа бўйича томонларни қизиқтирган бошқа йўналишларда фаол ҳамкорликни давом эттиради.

Ислом Каримов таъкидлаганидек, Шартнома мамлакатларимизнинг мудофаа соҳасидаги манфаатларига хизмат қилиш билан чекланмайди. Тўғри, халқимизда саломда ҳам, аликда ҳам тинчликни эсга олиш — азалий одат. Аммо шуни ҳам унутмаслик керакки, тинчликни мустаҳкамлаш, хавфсизлик ва барқарорликни таъминлаш масаласи нечоғли долзарб бўлса, савдо-иқтисодий ва ижтимоий ҳамкорлик ҳам шунчалик муҳим. Тинчлик ва тараққиёт бир-биридан ажралмас тушунчалардир. Зеро, тинчлик, осойишталик, барқарорлик бор жойдагина тараққиёт, ривожланиш ҳам бўлади.

Олий даражадаги келишувга мувофиқ, бир томон фуқаролари ва юридик шахсларининг иккинчи томон ҳудудидаги ҳуқуқларини таъминлаш ва манфаатларини ҳимоялашнинг, ўзаро савдо-иқтисодий муносабатларни такомиллаштириш ва ривожлантиришнинг самарали чоралари ишлаб чиқилади. Бунда товарлар, хизматлар, сармоя ва иш кучи бозорларини равнақ топтириш, солиқ, пул-кредит, валюта-молия, савдо ва божхона борасида ўзаро келишилган сиёсат юритиш, сармояларни рағбатлантириш ва ҳимоя қилиш назарда тутилади. Ишбилармонлик фаолияти юритиши, ишлаб чиқаришни биргаликда ривожлантириши, ўзаро манфаатли иқтисодий дастурларни ишлаб чиқиши ва амалга ошириши учун икки мамлакат хўжалик субъектлари қулай иқтисодий, молиявий ва ҳуқуқий шароит билан таъминланади.

Ўзбекистон ва Россия савдо-иқтисодий алоқаларни ривожлантиришга йўл очиш мақсадида миллий ва халқаро транспорт инфратузилмаларини ривожлантириш ва улардан фойдаланиш, соҳага ташқи сармоя жалб этиш борасидаги ҳамкорлигини кенгайтиришга ҳам келишиб олди. Шунингдек, фан-техника, энергетика, молия, сармоя, банк, авиасозлик, коммуникация, ахборот технологиялари ва бошқа соҳаларда тенг ҳуқуқли ва ўзаро манфаатли ҳамкорлик янада ривожлантирилади.

Давлатларимиз ўртасидаги сиёсий, савдо-иқтисодий ҳамкорлик халқларимизнинг ўзаро мулоқотлари билан мустаҳкамланади. Ижтимоий соҳадаги ҳамкорликнинг ҳуқуқий асоси такомиллаштирилади, фуқаролар ўртасидаги бевосита алоқаларни қўллаб-қувватлаш ва ривожлантириш учун қулайликлар яратилади.

Ўзаро ҳамкорлик икки томонлама асосда ва халқаро майдонда изчил равнақ топиши учун турли даражадаги маслаҳатлашувлар йўлга қўйилади. Давлат раҳбарлари, парламентлар, ҳукуматлар, хавфсизлик кенгашлари, ташқи сиёсат, мудофаа ва ҳуқуқни ҳимоя қилиш маҳкамалари, бошқа вазирлик ва идоралар ўртасида мунтазам мулоқотлар таъминланади.

Буларнинг барчаси Ўзбекистон билан Россия ўртасидаги муносабатларнинг бугунги босқичи табиий жараён, ўзига хос қонуният, стратегик ҳамкорликнинг мантиқий давоми эканлигини кўрсатади. Президентимиз Санкт-Петербургда таъкидлаганидек, стратегик ҳамкорлик — амалда, лекин алоқаларни иттифоқчилик даражасига кўтариш имконияти ҳам мавжуд эди. Томонлар бу имкониятни вақтида ишга солди ва ўзаро муносабатларни илгари мисли кўрилмаган даражага кўтаришга йўл очди.

Анвар БОБОЕВ,
ЎзА шарҳловчиси

ҚОНУНЧИЛИК ИСЛОҲОТИ

инсон ҳуқуқлари муҳофазасининг кафолатидир

(Давоми. Боши 1-бетда)

Шундан сўнг Тошкент Давлат юридик институти профессори Абдулла Абдумажидовнинг "Ўлим жазосини бекор қилиш: халқаро тажриба" мавзусидаги маърузаси тингланди. Маъруза иштирокчиларда катта қизиқиш уйғотди.

— Тарихан қараб чиқсак, — деди нотиқ, — кўпгина мамлакатларда ўлим жазоси илгари ҳам бўлган. XIX асрларга келиб баъзи бир давлатлар бундан воз кечишган. Ҳозир 85 та давлат ва ҳудудий тузилмада бу жазо бекор қилинган. 11 та давлат қонунчилигида энг ашаддий жиноятчиларга нисбатан қўлланиши мумкин, дейилган. Лекин, уларнинг ҳаммасида ҳам амалда ижро этилмаяпти. Биринчи бор бу ўлим жазосини бекор қилиш керак, деган илмий таҳлил билан чиққан инсон Чезари Декарийдир. Хуллас, халқаро тажриба ҳам кўрсатиб турибдики, мамлакатимизда ўлим жазосининг бекор қилиниши муҳим аҳамият касб этади.

Фармоннинг яна бир ўзига хос томони шуки, унинг ижросини таъминлаш 2008 йил 1 январдан жорий этилади. Бу вақт ичида аҳоли ўртасида тарғибот-ташвиқот ишлари олиб борилади, узоқ муддатга озодликдан маҳрум этилган маҳкумларни сақлаш учун ихтисослаштирилган муассасаларни ташкил этиш, зарур иншоотларни қуриш, мутахассис кадрлар тайёрлаш каби тадбирлар амалга оширилади.

Семинарда тингланган Тошкент Давлат юридик институти олималари — Гулчеҳра Маткаримованинг "Суд-ҳуқуқ ислоҳотларининг истиқболлари", Гулчеҳра Тўлагановaнинг "Эҳтиёт чорасини қўллаш масалалари" мавзусидаги маърузалари ҳам қонунчилигимиз истиқболларига бағишланди.

Шундан сўнг фракция раҳбари Д.Тошхўжаева йиғилганларга мурожаат этиб: "Ҳозир биз мавзу қамровига кирган масалаларнинг фақат ижобий жиҳатлари ҳақидагина фикр юритдик, холос. Бироқ, ечимини кутаётган масалалар, муаммолар ҳам борми?" — дея сўради.

— Муаммолар ҳам етарли, — сўз олди Ички ишлар вазирлиги тергов бош бошқармаси вакили Ўрол Умматқулов. — Жумладан, жазо белгилангандан сўнг маҳкумлар қандай шароитларда сақланади, уларни озиқ-овқат билан таъминлаш тартиби қандай бўлади, оила аъзолари билан йил давомида неча марта учрашади... Шу каби ечимини кутаётган масалалар бор. Айниқса, амнистияни қўллаш масаласи ҳозир жуда катта тортишувларга сабаб бўлмоқда.

ЎзМУ ўқитувчиси Сафарали Миралиевнинг санкция бериш ҳуқуқини судларга ўтказиш масаласи юзасидан билдирган таклифи кўпчиликда қизиқиш уйғотди.

— Ушбу масала судьялар зиммасига юкланар экан, — таклиф билдирди у, — демак, уларнинг қонуний ҳуқуқларини ҳам ўзгартириш лозим. Жумладан, воқеа содир этилган жойга судьяларнинг боришини ҳам таъминлаш лозим. Ана шундагина қатор муаммоларнинг олди олинган бўларди...

Чирчиқ шаҳар жиноят ишлари бўйича суди раиси Абдулла Саъдуллаев, Фуқаролик жамиятини ўрганиш институти илмий ходими Абдулла Мўминовларнинг таклифлари ҳам семинар қатнашчилари диққатини жалб этди.

Илмий-амалий анжуман иштирокчилари Ўзбекистон Республикасида ўлим жазосини бекор қилиш ҳамда қамоққа олишга санкция бериш ҳуқуқини судларга ўтказилишига икки йилдан кўпроқ вақт қолганлигини инобатга олган ҳолда ҳозирда ечимини кутаётган ва ўрганилиши лозим бўлган қуйидаги муҳим масалаларни қайд этдилар:

Биринчидан, Ўзбекистонда ўлим жазосини бекор қилиниши муносабати билан альтернатив жазо турини тайинлаш, яъни бу жазо тури ўрнига узоқ муддатли ёки умрбод қамоқ жазоси турини киритиш учун, бу борада шундай жазоларни ўз амалиётларида самарали қўллаб келаётган хорижий давлатлар тажрибасини атрофлича ўрганиб чиқиш ва таклифларни тайёрлаш бўйича ишчи гуруҳ тузиш ва белгиланган масалалар юзасидан ахборот захирасини яратиш;

Иккинчидан, агар фуқаро умрбод ёки узоқ муддатга озодликдан маҳрум қилинган тақдирда унинг хусусий мулки, унга эгалик қилиш ва тасарруф этиш, ўз мулкларини бевосита ёки билвосита бошқариш тартиби, муаллифлик ҳуқуқи ва ундан фойдаланиш, мерос қабул қилиб олиш, мерос қолдириш, ҳадя муносабатлари билан боғлиқ фуқаролик-ҳуқуқий муносабатларни қай тартибда ҳал этилишини ўрганиб чиқиш, бу борада тегишли таклифлар тайёрлаш;

Учинчидан, қамоққа олишга санкция бериш ҳуқуқининг судларга ўтказилиши муносабати билан мазкур чораларни қўллаш механизмини ишлаб чиқиш учун олимлар, амалиётчилар ва нодавлат нотижорат ташкилотлари вакилларидан иборат экспертлар гуруҳини тузиш;

Тўртинчидан, анжуманда билдирилган таклифларни инобатга олган ҳолда ярашув институтини қўллаш доирасини кенгайтириш бўйича амалиётчи ва назариётчи олимларнинг фикр-мулоҳазаларини ўрганган ҳолда таҳлилий маълумотнома ва таклифлар тайёрлаш;

Бешинчидан, қамоққа олишга санкция бериш ҳуқуқининг судларга ўтказилиши муносабати билан, бу жараёнда иштирок этувчи судьялар ва адвокатларнинг ҳуқуқий савиясини янада ошириш мақсадида Республика юристлар малакасини ошириш маркази базасида ўқув-машғулотларини ташкил этиш;

Олтинчидан, оммавий ахборот воситалари ходимлари, олимлар, мутахассислар томонидан жамиятнинг турли қатламлари орасида ўлим жазосини бекор қилиш заруриятини тушунтириш, мамлакатда ўлим жазосини бекор қилинишига фуқароларнинг ижобий муносабатини шакллантириш мақсадида махсус телекўрсатувлар тайёрлаш, давра суҳбатлари, мулоқотлар ўтказиш, хориж тажрибасини ёритиш, чет элларда ва собиқ иттифоқда ўлим жазоси ижро этилиб, кейин реабилитация қилинган шахслар ҳақида репортажлар тайёрлаш, айниқса, бугунги кунда ўлим жазосига маҳкум қилинган шахсдан, унинг ҳимоячисидан ва яқин қариндошларидан интервьюлар олиш, мавзуга оид рисолалар, мақолалар чоп этиш ва бошқа режали тадбирлар ўтказишни доимий ташкил этиш.

Тадбир якунида партия Сиёсий Кенгашининг биринчи котиби Дилором Тошмуҳамедова сўз олиб, фуқароларнинг ҳуқуқ-эркинликлари, жамият манфаатларини самарали муҳофаза қилишни кафолатловчи Фармон ва қонунлар, аввало, фуқароларнинг қонунларга ҳурмат билан қарашлари, қолаверса, мамлакатимизнинг барқарор демократик ривожланишининг гарови бўлиб қолишини алоҳида таъкидлади.

Анжуман иштирокчилари бундай тадбирларни тез-тез ўтказиб туриш лозимлиги, зеро, бу суд-ҳуқуқ тизимини янада либераллаштириш самарадорлигини оширишга кўмак беришини уқтириб ўтишди.

Музаффар АБДУШУКУРОВ,
«Адолат» мухбири

Носир ҲАЙДАРОВ
олган суратлар

Фракция йиғилишида

ДЕПУТАТЛАР

сайловчилар ҳузурида бўлишади

Олий Мажлис Қонунчилик палатасида «Адолат» СДП Фракциясининг навбатдаги йиғилиши бўлиб ўтди. Унда «Ўзбекистон Республикасининг 2006 йилги Давлат бюджети тўғрисида»ги масалага доир материаллар (иккинчи ўқиш) атрофлича муҳокама қилинди. Молия вазирлиги вакили Улуғбек Обрўев ушбу масалага доир материалларга киритилган ўзгартиришлар ҳақида батафсил маълумот берди. Фракция аъзолари 2006 йилги Давлат бюджетининг асосий макроиқтисодий кўрсаткичлари ва параметрлари, бюджетнинг даромад қисмини шакллантириш жараёнида солиқларнинг айрим турлари ва солиқ тўловчиларнинг тоифалари бўйича ставкаларни такомиллаштириш масалаларига алоҳида эътибор қаратдилар.

Шундан сўнг Қонунчилик палатаси депутати Исмоил Сайфназаров шу йилнинг 7 ноябрь куни давлатимиз раҳбарининг Халқ депутатлари Тошкент вилоят Кенгашининг навбатдан ташқари сессиясидаги «Мавжуд салоҳият ва имкониятлардан оқилона фойдаланиш — муваффақият гарови» деб номланган нутқи бўйича тўхталиб ўтди.

У Президентимиз нутқида келтирилган танқидий фикрлардан тегишли хулоса чиқариб, олдинга қўйилган вазифаларни уюшқоқлик ва маъсулият билан адо этиш кераклигини таъкидлаб ўтди.

Йиғилишда шу билан бирга Қонунчилик палатаси Регламентига мувофиқ ноябрь ойининг охирги ҳафтасида депутатлар ўз сайловчилари билан учрашувлар ўтказиши масаласи ҳам кўриб чиқилди. Унда фракция аъзолари сайловчиларга ўзлари олиб борган фаолият, амалий ишлар ҳамда республикамизда амалга оширилаётган ислоҳотлар тўғрисида маълумотлар билан янада чуқурроқ таништириш лозимлиги ҳақида айтилди. Анжуман сўнгида кўриб чиқилган масалалар юзасидан иштирокчилар ўз таклиф-мулоҳазаларини билдирди ва тегишли қарорлар қабул қилинди.

Ўз мухбиримиз

ЕТАКЧИГА КЎП НАРСА БОҒЛИҚ

Бухоро Давлат тиббиёт институти йиғингоҳида «Адолат» СДП вилоят Кенгашининг навбатдаги конференцияси бўлиб ўтди. Унда шаҳар ва туман кенгашларининг котиблари, партия фаоллари иштирок этди.

Конференцияда вилоят партия Кенгашининг биринчи котиби, профессор Раҳмат Аҳмедов маъруза қилди. Маърузада партия олдида турган долзарб масалалар ҳақида сўз борди.

— Партия бўғинларидаги аҳволни яхшилаш мақсадида етакчиликка билимдон, савияли ва обрў-эътиборли кадрлар танлаб қўйилиши керак. Партия аъзолари, етакчиларимизнинг ҳуқуқий саводхонлигини ошириш мақсадида давра суҳбатлари, сиёсий-ҳуқуқий мавзуларда мулоқотлар уюштириб туриш мақсадга мувофиқдир, — деди нотиқ ўз маърузасида.

Шундан сўнг экстремизм ва терроризмга қарши кураш борасидаги вазифалар, «Сиҳат-саломатлик йили» давлат дастурининг бажарилиши тўғрисида институт проректори Қаҳрамон Турсунов ва вилоят партия Кенгашининг иккинчи котиби Муҳиддин Рашидовнинг чиқишлари тингланди.

Конференцияда партия нашри — «Адолат» газетасига 2006 йил учун обуна мавсумини уюшқоқлик билан ўтказишда партия аъзоларининг фаоллигини ошириш борасида ҳам сўз борди. Бу борада Ромитон ва Бухоро туман Кенгашлари котиблари Раҳмат Тўлаев, Файзулла Раҳматов ўз фикр-мулоҳазалари билан ўртоқлашди.

Д.ЖАББОРОВ,
«Адолат» мухбири

Партия кўзгуси

"Адолат" СДП Қашқадарё вилоят Кенгаши бошланғич партия ташкилотларининг фаолиятини кенгайтириш, аъзоларнинг фаоллигини ошириш мақсадида бирмунча ишларни амалга оширмоқда. Вилоятдаги турли жамғармалар, жамоат муассасалари билан ҳамкорликда жойларда кўплаб тадбирлар ўтказилмоқда.

ҲАМКОРЛИК САМАРАСИ

— Дарҳақиқат, ҳамкорлимиз яхши самара беряпти, — дейди вилоят Кенгаши иккинчи котиби Аъзам Каримов. — Айни пайтда асосий эътиборни Президент Ислом Каримовнинг халқ депутатлари Тошкент вилоят Кенгашининг навбатдан ташқари сессиясидаги "Мавжуд салоҳият ва имкониятлардан оқилона фойдаланиш — муваффақият гарови" деб номланган маърузасидан келиб чиқадиган устувор вазифаларни аҳолига тушунтиришга қаратаяпмиз. Шу масала юзасидан партия котиблари иштирокида йиғилиш ўтказилиб, қилиниши лозим бўлган ишларни режаси белгилаб олганмиз.

Шаҳрисабз туман партия Кенгаши ташаббуси билан туман Давлат санитария-эпидемиология назорати марказида давра суҳбати ўтказди. Унда Юртбошимиз маърузасидан келиб чиқадиган вазифаларга ҳамда партиянинг дастури ва низомига батафсил тўхталиб ўтилди. Баҳс-мунозараларга бой бўлган тадбир сўнггида етти нафар тиббиёт ходими партияга аъзо бўлиш учун ариза берди, муассасада бошланғич ташкилот тузилди.

— "Шаҳри Кеш" қўшма корхонасида "Партиянинг ҳозирги кундаги фаолияти" мавзусида ўтган мулоқот ҳам ниҳоятда самарали бўлди, — дейди туман партия Кенгаши биринчи котиби Мўмин Азизов. — Фаолларимиз йиғилганларга партиянинг барча бўғинлардаги ташкилотлари олдида турган муҳим вазифалар ҳақида сўзлаб беришди. Қўшма корхонанинг беш нафар илғор ходимини рағбатлантириш мақсадида 2006 йил учун бош нашримиз бўлган "Адолат" газетасига бепул обуна қилинди.

Вилоят партия Кенгаши режасига асосан ноябрь ойининг иккинчи ярмида маҳаллалар ва жамоат ташкилотларида ўтказиладиган учрашувларга "Камолот" ёшлар ижтимоий ҳаракати, ҳуқуқ-тартибот ва солиқ идоралари билан ҳамкорликда иш олиб бориш мўлжалланган. Айни пайтда барча партия ташкилотларида аҳоли билан юзма-юз мулоқотларга қизғин тайёргарлик ишлари кетмоқда.

Комил САХАТОВ,
"Адолат" мухбири

МАКТАБДА БОШЛАНҒИЧ ТАШКИЛОТ

Урганч шаҳридаги 1-ўрта мактабда мамлакатимиз Президентининг Хоразм вилоятига қилган ташрифи чоғида берган тавсияларини амалга оширишда "Адолат" социал-демократик партияси етакчилари, фаолларининг вазифалари тўғрисида суҳбат ўтказилди.

Тадбирда республикамизда амалга оширилаётган кенг қамровли ислоҳотларда, жамият тараққиётида партиянинг иштироки ва роли хусусида мулоҳаза юритилди. Шунингдек, фуқароларнинг, айниқса ёшларнинг сиёсий фаоллигини ошириш, уларда сиёсий онг, маданиятни шакллантиришда таълим муассасалари ва партия ҳамкорлигининг аҳамияти ҳақида тўхталиб ўтилди. Йиғилиш сўнгида ушбу ўқув даргоҳида бошланғич партия ташкилоти тузилди.

Бундай тадбирлар Янгиариқ туманидаги Аваз Ўтар номли ширкат хўжалигида жойлашган қишлоқ врачлик пунктида, Гурлан туманидаги Ж.Мангуберди номли ўрта мактабда, Янгибозор туманидаги тиббиёт муассасаларида ҳам ўтказилди.

М.САПАЕВА,
"Адолат" мухбири

ЁНҒИН ЁНИНГДАГИ ЁВ

Тадбир

фақат ундан оқилона фойдаланилганида дўст

Вазирлар Маҳкамаси фармойишига асосан шу йилнинг 15 ноябридан 15 декабригача республикамизда ёнғин хавфсизлиги ойлиги ўтказилмоқда. Шу боис Ички ишлар вазирлиги тизимидаги ёнғин хавфсизлиги идораларининг барча ходимлари жойларда тарғибот-ташвиқот ишларини олиб боришмоқда.

[illegible]

Ш. ШОНАЗАРОВ,
Ф. ХУСАНОВ,
Тошкент шаҳридаги 12-ҲЕХО 2-алоҳида пост инспекторлари

Жорий йилнинг ўтган 10 ойи давомида айрим фуқароларнинг лоқайдлиги ва бепарволиги, қолаверса, газ, электр ускуналаридан нотўғри фойдаланиш оқибатида 831 та ёнғин содир этилган. Бунинг натижасида 16 миллион сўмдан зиёд моддий зарар келтирилди. [illegible]

Виктор ЖИВНИЦКИЙ,
Қорақалпоғистон Республикаси ИИВ ёнғин хавфсизлиги бошқармаси бошлиғи

Фармонни ўқиб

Инсон ҳаёти — энг катта бойлик, олий қадрият. Ҳар бир инсон, ирқидан, динидан, миллатидан қатъи назар, эркин ва фаровон яшаш ҳуқуқига эга. Бинобарин, фуқароларнинг ҳуқуқ ва манфаатлари Конституция билан ҳимоя қилинади. Жумладан, Бош Қомусимизнинг 24-моддасида «Яшаш ҳуқуқи ҳар бир инсоннинг узвий ҳуқуқидир. Инсон ҳаётига суиқасд қилиш энг оғир жиноятдир», деб белгилаб қўйилган.

Шу ўринда, мамлакатимиз суд-ҳуқуқ тизимида босқичма-босқич олиб борилаётган ислоҳотлар замирида инсон ҳуқуқи ва унинг ҳимояси масаласидек эзгу мақсад ётганлигини алоҳида эътироф этиш лозим. Ҳукуматимиз томонидан жиноий жазоларни либераллаштириш борасида амалга оширилган саъй-ҳаракатлар фикримизнинг ёрқин далилидир. Таъкидлаш жоиз, жиноий жазоларни либераллаштириш жараёнини тезда, шошма-шошарлик билан амалга ошириб бўлмайди.

ЯШАШ ҲУҚУҚИ

ҳар бир инсоннинг узвий ҳуқуқидир

Маълумки, мустақилликнинг дастлабки йилларида қонун ҳужжатларида ўттиздан ортиқ моддаларда ўлим жазоси белгиланган эди. 1994 йили Жиноят кодексида бундай моддалар 13, 1998 йили 8, 2001 йили 4 тагача камайтирилди. 2003 йили эса фақаттина икки турдаги, — жавобгарликни оғирлаштирадиган ҳолатларда қасддан одам ўлдириш ва терроризм жиноятларини содир этганлик учун ўлим жазосини қўллаш белгилаб қўйилди. Бироқ содир этилган жиноятнинг оғирлигидан қатъи назар қонун ҳужжатларида вояга етмаганларга, хотин-қизларга ва 60 ёшдан ошган шахсларга нисбатан ушбу турдаги жазони қўллаш тақиқланди.

Президентимизнинг шу йил 1 августда қабул қилинган «Ўзбекистонда ўлим жазосини бекор қилиш тўғрисида»ги Фармони кенг жамоатчилик томонидан катта қизиқиш билан кутиб олинди. Фармонга кўра, ўлим жазосини жазо тури сифатида бекор қилиниши ҳамда уни умрбод ёки узоқ муддатга озодликдан маҳрум этиш жазоси билан алмаштирилиши суд-ҳуқуқ тизимидаги ислоҳотларнинг энг кўзга кўринарлиси бўлди.

Ўлим жазосининг бекор қилинишини аҳоли ўртасида кенг тарғиб этиш, фуқароларда бу жараёнга нисбатан кўникма ҳосил қилдириш мақсадида ўлим жазосини жазо сифатида бутунлай йўқ қилиш муддати 2008 йилгача деб белгиланди. Бу вақт мобайнида фуқароларимиз ўлим жазосини жазо сифатида бекор қилиш зарурати ва аҳамиятини тўла англаб етадилар.

Аброр МИРЗАЕВ,
Олмалиқ шаҳар прокуратураси иш ўрганувчиси

ЭЛОБОД — КИЙИКСОЙ КЎРКИ

бўлади. Бу ерда Қўнғирот сода заводи бунёд бўлмоқда. Демакки, Устюрт кенгликлари жавоҳир тўла сандиқларини ҳам очмоқда

(Давоми. Боши 1-бетда)

Мамлакатимиз Президенти Ислом Каримов ташаббуси ва ҳукуматимиз эътибори билан истиқлол йилларида айни шу ҳудудда вужудга келаётган замонавий ва рақобатбардош корхона қурилиши поёнига етай деб қолди. У республикамиз саноати учун энг зарур хомашёлардан бири — кальций содасини ишлаб чиқаради. Яқин ойларда ҳаракатта келувчи мазкур корхонанинг асосий бўғинлари: биокарбонатлар тайёрлаш, уларни кальцивирлаш, зарур даражада оҳак куйдириш (ва айни пайтда сўндириш), туз эритмаларини тозалаш цехларини ҳозирлаш, шунингдек, ичимлик суви таъминоти шохобчалари ва иситиш қозонхоналарини тайёрлаш юмушлари ниҳоясига етади.

Завод қурилиши жараёнларида ишларнинг нечоғли жадал кетаётганлигини тасаввур қилиш учун — ҳозир бу ерда иш олиб бораётган ҳамкорлар фаолиятига ҳам назар солмоқ ўринли. Масалан, Хитойнинг «СИТИК» компанияси мутахассислари «Ўзмонтажмахсусқурилиш» уюшмасига қарашли ташкилотлар, «Қорақалпоқсаноатфуқароқурилиш», «Қорақалпоқдеҳқонқурилиш», «Оролсувқурилиш» сингари мамлакатимизнинг ўнлаб бунёдкорлик жамоалари қурувчилари билан биргаликда бир тан-бир жон бўлиб меҳнат қилишаяпти.

— Жамоамиз бунёдкорлари, — дейди «Тошўлатмонтаж» қурилиш бошқармаси раҳбари Бахтиёр Отажонов, — саҳронинг қиш изғиринлари-ю, саратон жазирамаларида мардона меҳнат қилишди. Ниҳоят, мамлакатимизнинг энг йирик ва энг зарбдор иншоотларидан бири бўлган мазкур объект ишга тушиш пайтлари ҳам яқин қолди. Тоҳир Холмуродов, Абдулаҳад Абдулқаюмов, Мирзабой Ўрозбоев, Шарафитдин Қорабеков, Махсет Хўжамбергенов сингари ўнлаб қурувчиларимиз ғайрат-шижоати билан бугун улкан корхонанинг ишлаб чиқариш бўлинмалари деярли тахт. Келгусида бу заводнинг мамлакатимиз халқ хўжалиги ишлаб чиқаришида тутган ўрни беқиёс. Хусусан, кимё саноатида муҳим ўрин тутади. Масалан, Қува шиша заводи ҳозироқ буюртмачи бўлишди.

Суҳбатдошимиз билан бўлган гурунгдан шу нарса маълум бўлдики, малакали кадрлар тайёрлаш масаласи ҳам бугунданоқ ҳал этилаяпти. Корхона маъмурияти Тошкент Кимё технология институти билан шартнома тузиб, салоҳиятли кадрлар етказиб бериш борасида келишувга келган. Шунингдек, Қўнғирот саноат коллежи ҳам заводга малакали ишчи кучлари етказиб берувчи гуруҳлар ташкил этди. Коллеж битирувчиларидан ҳозироқ ишга қабул қилинаётганлари ҳам бор.

Мухтасар қилиб айтганда, Мустақиллик йилларининг зарбдор қурилишларидан бири — Элобод шаҳарчаси ёнида тикланаётган, Кийиксой бағрига қайноқ ҳаёт олиб келаётган Қўнғирот сода заводи қурилиши адоғига етмоқда. Устюрт саҳролари асрлар бўйи сир сақлаб келган жавоҳир тўла сандиқларини очади.

Элобод — Кийиксой кўрки, Қўнғирот — Марказий Осиёда сода маҳсулотлари мўл-кўллиги манбаи бўлиб қоладиган кунларга оз қолди.

Мустақиллик, Истиқлол, Ҳуррият шарофати бу!

Давронбек САЪДУЛЛАЕВ

Суратларда: Корхона қурилиши ва бу ерда ҳамкорликда иш олиб бораётган хитойлик мутахассислар билан мулоқотлардан лавҳалар.

Бердиниёз АЛЛАШЕВ
олган суратлар.

ҚОНУНГА ИТОАТ ЭТУВЧИ ХАЛҚ, УНИНГ ИЖОДКОРИ ҲАМ БЎЛМОҒИ ЛОЗИМ . *Руссо*

СОҲИБҚИРОН САЛТАНАТИДА ҚОНУНЧИЛИК

Соҳибқирон Амир Темур ўз халқи, Ватани озодлиги ва ободлиги учун курашди. Деярли бир ярим аср давом этган босқинчи чингизийлар зулми ва истибдодидан муқаддас Ватанини озод қилди. Амир Темур тарихан халоскор сифатида майдонга чиқиб, жуда қалтис, мураккаб, зиддиятли ва таҳликали вазиятда ақл-заковати ва салоҳиятини буюк саркарда, донишманд сиёсатчи, ноёб истеъдодли давлат арбоби сифатида намоён этди.

Бобокалонимизнинг давлат бошқарувида нақадар тадбиркор бўлгани унинг қуйидаги фикрларида ҳам яққол акс этган:

"Юз минг отлиқ аскар қила олмаган ишни бир тўғри тадбир билан амалга ошириш мумкин". "Давлат ишларининг тўққиз улуши кенгаш, тадбир ва машварат, қолган бир улуши эса қилич билан бажо келтирилур".

35 йиллик ҳукмдорлиги давомида дунёнинг 27 мамлакатини фатҳ этган Амир Темур фотиҳ ва бунёдкор тимсолида фаолият кўрсатди, буюк салтанатга асос солди, буюк давлат арбоби сифатида икки минг йилликдан кўпроқ тарихга эга бўлган давлатчилигини бойитди.

Мамлакат ҳаётида қонун-тартибот устуворлиги нақадар муҳимлигини ёшлик чоғларидаёқ теран англаган. Соҳибқирон "Таржимаи ҳол" асарида 15 ёшлик пайтида гувоҳ бўлган бир воқеани келтирадики, бу юқоридаги фикримизга асос бўлади: "Бир куни дарё бўйида дам олиб ўтирган эдим. Қўлида тиркаш эгар камарини ушлаган бир турк сувга яқинлашиб келди. Бироз ўтгандан сўнг бир нотаниш чўри ҳам сув олгани шу ерга келди. Турк аёлни кўриши билан унга ташланиб, зўрламоқчи бўлди. Аёлнинг қичқириғини эшитиб, унинг бир қариндоши югуриб келиб, уни туркдан ҳимоя қилмоқчи бўлди. Лекин турк кучли экан, бу халоскорни эгар камари билан боғлаб қўйди, аёлни эса ўз камари билан боғлаб менинг кўз ўнгимда зўрлаб, разил мақсадини амалга оширди. Мен бу томошага аввалига кулдим, сўнг мулоҳаза қилиб, бутун дунёдаги шундай тоифа разил золимларнинг илдизини қуритишга қарор қилдим".

Инглиз адиби Ж.Савонарола ёзганидек, "қонунга риоя қилмайдиган одамдек ёвуз ҳайвон йўқ". Буни Соҳибқирон Амир Темур ҳали салтанат тахтига чиқмай туриб чуқур ҳис этган эди. У жамиятда иймон ва адолатнинг, қонунчиликнинг аҳамияти ҳақида кейинчалик ўз "Тузуклар"ида шундай ёзган: "Давлат агар дину ойин асосида қурилмас экан, тўра-тузукка боғланмас экан, ундай салтанатнинг шукуҳи, қудрати ва тартиби йўқолади".

Амир Темур ўз салтанатини тиклаш, сиёсий-иқтисодий ва ижтимоий жиҳатдан мустаҳкамлаш учун қонунлар, низомлар, қоидалар, тартиб ёки йўл-йўриқлар мажмуасини, яъни тузукларни яратди. Бу тузуклар "Темур тузуклари", "Тузуки Темурий" ("Воқеоти Темурий"), "Темурнинг бошдан кечирганлари" каби номлар билан шарқ ва ғарбда машҳур бўлган, жуда кўп хорижий тилларга таржима қилинган. Ҳозирги кунда бу асарнинг қадимги нусхалари Ўзбекистонда, Англия, Франция, АҚШ, Финляндия, Дания, Эрон, Ҳиндистон, Туркия, Миср, Яман ва бошқа давлатларнинг кутубхоналарида сақланмоқда.

"Темур тузуклари" шоҳлар, амирлар билан бир қаторда тарихчи сиёсатчи олимларнинг ҳам диққатини ўзига жалб қилиб келди. Бу асар 1783 йили Англияда, 1785-1891 йиллари Ҳиндистонда, 1868 йили Эронда нашр қилинди. Асар асосан икки қисмдан иборат бўлиб, унинг биринчи қисмида Амир Темурнинг етти ёшдан то умрининг сўнгги кунигача бўлган ҳаёти ва сиёсий фаолияти тасвирланади. Иккинчи қисм эса, Соҳибқирон номидан шаҳзодаларга айтилган васиятлар, панд-насиҳатлардир. Амир Темур ўз меросхўрларига қарата, давлатда қонунчиликка риоя қилиш ҳокимиятни мустаҳкамлашга олиб келишини уқтирган. У, шунингдек, давлатни идора қилишга доир ўзининг ўн иккита тамойилини яратди.

Албатта, ҳар қанча мукаммал бўлмасин, қонунларни фақат яратиш билан жамиятда осойишталик ва тартибга эришиб бўлмайди. Зеро, ўтмишдаги бир донишманд айтганидек, қонун ортида уни қўллаб-қувватлайдиган, мажбурловчи куч бўлмаса - у қонун эмас. Соҳибқирон ана шундай кучқудратга, ўзининг ёзишича, "лашкарлару фуқароларнинг садоқати ва фидойилиги" орқали эришди. Бобокалонимиз бутун ҳаёти давомида "Куч - адолатдадир" шиорига қатъий амал қилган. Унинг улкан салтанатдаги ҳукмронлиги адолат тамойилларига асосланган эди. Испания-Кастилиянинг Амир Темур саройида бўлган элчиси Рюи Гонзалес де Клавихо хотираларида: " Бутун мамлакат Темур ҳукмронлиги остида тинч яшайди", дея қайд этган эди. Яна бир муаллиф - Россия императорлик жуғрофий жамиятининг ҳақиқий аъзоси Д. Логофет 1913 йил Санкт-Петербургда нашр этилган "Бухоро тоғлари ва текисликлари" китобида шундай деб ёзади:

"Оврўпо конституция ҳақида оддий тушунчага эга бўлмаган бир даврда Амир Темур давлатида конституцион қонунлар мажмуаси мавжуд бўлган ва амал қилган".

Амир Темур қонунларга риоя қилишни шу қадар жиддий қўйгандики, қонунни бузгани учун юқори лавозимдаги мансабдорларни, ҳатто ўзининг энг яқин қариндош ва фарзандларини ҳам жазога буюрган. Қонунчиликнинг шу даражада ўрнатилиши мамлакатда тинчлик ва осойишталикнинг барқарорлигини таъминлаган. Рюи Гонзалес де Клавихо Амир Темурнинг 1404 йил 9 октябр куни ўз мансабини суиистеъмол қилиб, давлатга хиёнат қилган вазир ҳожи Муҳаммад Довудни халқ кўзи олдида жазолагани ҳақида гувоҳлик бериб шундай ёзади: "У (ҳожи Муҳаммад Довуд - Б.Ҳ.) Самарқанд империясида энг катта одам эди. Темур бундан олти йилу ўн бир ой аввал уни "алькальд" (вазир) этиб кетган эди. У бўлса шу вақт ичида мансабини суиистеъмол қилди." Бинобарин, Соҳибқирон салтанатида қонунлар, ижтимоий мансублигидан қатъи назар, барча учун тенг кучга эга бўлган. Француз адиби Оноре де Бальзакнинг: "Қонун - майда пашшалар илиниб, йириклари қутилиб кетадиган тўр эмас", деган сўзларини айнан Соҳибқирон қонунларига нисбатан айтиш мумкин.

Дарҳақиқат, ҳар қандай жамиятда ҳам қонун қонун бўлгани учун эмас, балки унда адолат акс этгани учунгина қимматлидир. Буюк бобокалонимиз, "Қаерда, қонун ҳукмронлик қилса, шу ерда эркинлик бўлади", "Бир кунлик адолат, юз кунлик тоат-ибодатдан афзал", деб ёзган ва ўз фаолияти давомида шу тамойилларга амал қилган. Манбалардан маълумки, Амир Темур шариат меъёрлари ва Чингизхоннинг "Ёсо"сидан ташқари, Рим қўмондони Юлий Цезарнинг қонун-қоидаларидан етарлича воқиф бўлган ҳамда улардан ниҳоятда усталик билан фойдаланган.

Юқоридагилар билан бирга, Соҳибқироннинг шахсий ҳаёти, давлатни тузиш ва бошқариш борасида бетиним фаолиятида ислом дини таълимотларига содиқ қолганини ҳам таъкидлаш жоиздир. Амир Темур ўз "Тузуклар"ида: "Мен ўз салтанатим биносини дини ислом, тўра ва тузук асосида мустаҳкамладим. Салтанатни бошқаришимда учраган ҳар қандай воқеа ва ишни тўра ва тузук асосида бажардим", деб ёзган. Кўриниб турибдики, Соҳибқирон имону эътиқодда мустаҳкам бўлибгина қолмай, балки амалий ишлари билан ҳам ислом ривожига беназир хизмат қилган.

Соҳибқирон ўзининг маънавий устози Абу Бакр Тойободий нома орқали йўллаган ушбу ўгитларга доимо содиқ эди: "Худонинг мулкида адолат ила иш тутгилким, шундай, демишдирлар: "Мамлакат куфр билан туриши мумкин, лекин зулм бор ерда туролмайди".

Хуллас, "Темур тузуклари"ни ўрганар эканмиз, дастлаб Оврўпо мамлакатларида жорий қилинган ҳуқуқий давлат қуриш ғояси аслида Амир Темур бобомизга тегишли эканлиги ойдинлашади. Чунки Амир Темурнинг қонунчилик соҳасидаги фаолияти ўз даври учун қанчалик муҳим бўлган бўлса, ҳозирда ҳам аҳамиятини йўқотган эмас. Сўзимизнинг исботи тариқасида "Тузуклар" дан қуйидаги сатрларни келтиришни лозим топдик. Унда барча даврларнинг кишилари ва қонуншунослари ихлос билан андоза олса арзирли инсонпарварлик тамойиллари яққол акс этган:

"Сармояси қўлдан кетиб қолган савдогарга ўз савдосини тиклаб олиши учун хазинадан етарли миқдорда олтин берилсин. Деҳқонлар ва раиятдан қайси бирининг деҳқончилик қилишга қурби етмай қолган бўлса, унга экин-текин учун зарур бўлган уруғ ва асбоб тайёрлаб берилсин. Агар фуқародан бирининг уй-иморати бузилиб, тузатишга қурби етмаса, керакли ускуналарни етказиб бериб, унга ёрдам берилсин".

Бахтиёр ҲАЙДАРОВ,
Олий ҳарбий божхона институти Маънавият ва маърифат бўлими мудири, божхона хизмати капитани

ХОРИЖ ХАБАРЛАРИ

ТАРТИБСИЗЛИКЛАР ТЎХТАМАЯПТИ

Францияда юзага келган тартибсизликларни бартараф этиш анча қийин бўлмоқда. Париж атрофидаги ўнлаб шаҳарчаларда автомобилларга ўт қўйиш ҳамон давом этаяпти. Уч ҳафтадан буён безорилар аҳоли тинчлигига раҳна солаётир.

«Новости» ахборот агентлиги хабарига кўра, шу ҳафта бошидан буён мамлакат бўйича 800 га яқин автомобил ёқиб юборилган. Полиция томонидан 115 нафар тартиббузар қўлга олинган. Айни чоғда Тулуза ва унинг атрофидаги аҳоли пунктлари, шунингдек, Страсбург шаҳрида вазият кескинлигича қолмоқда.

Безорилар машиналарни ёқиш билан бирга, дўкон ва мактабларга, ибодатхона ва масжидларга ҳам ўт қўйиш ҳаракатида бўлаяпти. Полициячилар томонидан Карпантра шаҳридаги масжидни ёқмоқчи бўлган ҳамда Лиондаги марказий масжидга ҳужум қилган жиноятчилар қидирилмоқда.

Тартибсизликлар тобора кучайиб бораётгани учун Франция ҳукумати қирққа яқин шаҳарда кечаси комендантлик соати жорий этишга мажбур бўлди. Мамлакатдаги иккинчи катта шаҳар бўлмиш Лионда йиғин ва намойишлар ўтказиш қатъий тақиқлаб қўйилди. Маҳаллий полициячилар комендантлик соати жорий этилгач, вазият анча юмшаганини таъкидлашмоқда.

Францияда юзага келган муаммо Европа Иттифоқини ҳам ташвишга солмоқда. Еврокомиссия раҳбари Жозе Мануэл Баррозунинг айтишича, ЕИ Францияда ижтимоий-иқтисодий дастурларни зудлик билан амалга ошириш учун 50 миллион евро ажратишга тайёр. Бу ёрдам миқдорини яна ошириш зарурияти туғилса, бир миллиардгача ҳам етиши мумкин.

Маълумки, тартибсизликларни уюштираётганлар асосан африкалик муҳожирлардир. Франция ҳукумати уларга нисбатан кескин чоралар кўрмоқда. Ички ишлар вазири Николя Саркози фармойишига биноан муҳожирлар бирин-кетин мамлакатдан чиқариб юборилмоқда. Шунингдек, янги қонунга кўра, агар тартибсизликда иштирок этгани исботланса, фуқаролиги бор-йўқлигидан қатъи назар, мамлакатни тарк этадиган бўлди.

КИМЁ ЗАВОДИДА ПОРТЛАШЛАР

Хитойнинг Цзилинь шаҳридаги кимё заводида қатор портлашлар содир бўлди. «Синьхуа» ахборот агентлиги хабарига қараганда, ундан жабр кўрган 70 нафарга яқин киши зудлик билан шифохоналарга ётқизилган. Айримлари жиддий тан жароҳати олгани боис оғир аҳволда.

Хабарларга кўра, Jilin Petroleum and Chemical компаниясига тегишли ушбу заводда портлаш оқибатида атмосферага заҳарли моддалар кўтарилган ва шаҳар бутунлай тутунга тўлган. Айни пайтда портлаш сабаблари ўрганилмоқда.

Кимё завод жойлашган туман ёпиқ ҳудуд, деб эълон қилиниб, 10 мингдан зиёдроқ киши хавфсиз ҳудудларга кўчирилган. Сабаби корхонада яна портлашлар қайта юз бериши ёки турли кимёвий моддаларнинг тарқалиши оқибатида аҳоли саломатлигига жиддий зарар етиши мумкин, деган хавотир мавжуд эди.

Алишер НАЗАРОВ

Одамлар орасида

ҚАДАМБОЙНИНГ БИР КУНИ

Одатий ҳол, эрталаб уйдан чиқамизу, ҳар биримиз ҳаёт ташвишлари қаърига шўнғиймиз. Кимдир ишга отланса, кимдир шоша-пиша ўқишга ва яна биров... Хуллас ҳамманинг ўзига яраша ташвиши бор. Асосийси эрталабдан йўл юрилади. Худди шу йўлни яқин қилишда эса бизга жамоатчилик транспорти-автобуслар беқиёс ёрдам беради.

Унинг келишини бекатда сабрсизлик билан кутамиз. Келди дегунча, ҳеч нарсага қарамай, ўзимизни урамиз. Ана сизга томоша. Баъзан уни катта, аҳил оилага ўхшатаман. Баъзида эса...

— Ака, пистангизнинг пўчоғини автобусга ташламанг, - дейди йўловчи сингил акасига.

— Нима ишинг бор, автобус сеникими? — зарда қилади ака.

— Меникиям-сизникиям, - дейди-ю сингил жим қолади. Оёқлари остига эса бир сиқим пўчоқ тўкилади.

Шу алфозда йўлда давом этамиз. Кейинги бекатда сумка кўтарган онахон автобусга чиқади-да шундоқ эшикнинг олдига жойлашади. Ҳайдовчининг:

— Онажон, нарироққа ўтинг жой бор, деган илтимосномa оҳангдаги гапига зардали тескари жавоб эшитилади.

— Қаерда турганим билан нима ишинг бор, машинангни ҳайдасангчи!...

— Ахир, йўлда турибсиз, одамлар ўтолмаяпти. Сал четроққа турсангиз ўзингизга ҳам, бошқаларга ҳам яхшида, - дейди яна ҳайдовчи.

— Шу ерда тураман дедимми, шу ерда тураман! Қўрқма, пулингни бераман.

— Гап пулда эмас... - У жим қолади.

Келаси бекатда "янги"си бошланади. [illegible]

- Нега рўпарамда қаққайиб турибсан, [illegible]

У қўлларини ўспиринга бигиз қилиб бақира кетади, - сенга ўхшаганларни деб жанггоҳларда қон кечганман.

Йигит худди айб иш қилиб қўйгандай, ён-атрофга жовдирайди. Қариянинг эса жазаваси янада ортади. Шу орада кимдир унга жойини бўшатиб берган бўлсада у ҳовуридан тушмайди...

Ҳайдовчининг шунча ғала-ғовурдан сўнг ҳам бемалоллигига ҳайрон қоламан. Бунча бағри кенг бўлмаса бу одамнинг?

Сўнг оҳиста сўз қотаман.

— Жуда сабрли экансиз.

— Бошқа илож ҳам йўқ, — дейди Қадам оға йўлдан кўзини узмай. — Йўловчи кўп, шунга яраша уларнинг табиати ҳам ҳар хил. Умримнинг 19 йили шу йўлда - Урганч - Хонқа йўналишида ўтди. Элга озми-кўпми фойдам тегди, ҳайдовчилар ичида Қадамбой Отамуродов бўлиб танилдим. Яна мақтанаяпти деманг, касбдошларим ичида мендан-да моҳирлари бор. Баъзиларини ҳатто устоз санайман. Энг асосийси улар менинг дўстларим - Тожибой Матназаров, Шарифбой Избосдиев, Бахтиёр Эшимбетов, Бекберган ва Раҳимбой Ибодуллаев... Улар узоқ йиллардан бери Урганч - Хонқа йўналиши бўйича қатнаб, элнинг мушкулини осон қилишмоқда.

Ҳа, Қадамбой Отамуродов қарийб 20 йилдан буён эл хизматида. Ўзи камтарлик билан айтганидек, халққа озми-кўпми фойдаси тегаётир. У билан суҳбатлашиб манзилга етиб келганимни ҳам сезмай қолим. Автобусдан тушиб яна йўлда давом этарканман, [illegible]

Муҳаббат САПАЕВА,
"Адолат" мухбири

Кузги-қишки дала ишларини ўз вақтида, оби-тобида бажариш мўл ҳосил гарови ҳисобланади. Буни яхши билган Касби тумани деҳқонлари айни кунларда кузги шудгорлашга қизғин киришган.

Айниқса, тумандаги "Бобол ота" фермер хўжалигида бу ўта муҳим агротехник тадбирга катта эътибор қаратилган. Фермер хўжалиги аъзолари мавжуд экин майдонларини келгуси йил мавсумига пухта тайёрлаш мақсадида меҳнат қилишяпти.

***Суратда:** туман деҳқон-фермер хўжаликлари вакиллиги раиси Бурхон Шодиев, фермер хўжалиги раиси Фарҳод Боболов ва механизатор Алижон Олимов шудгорни сифатли амалга ошириш мақсадида ўзаро фикр алмашмоқда.*

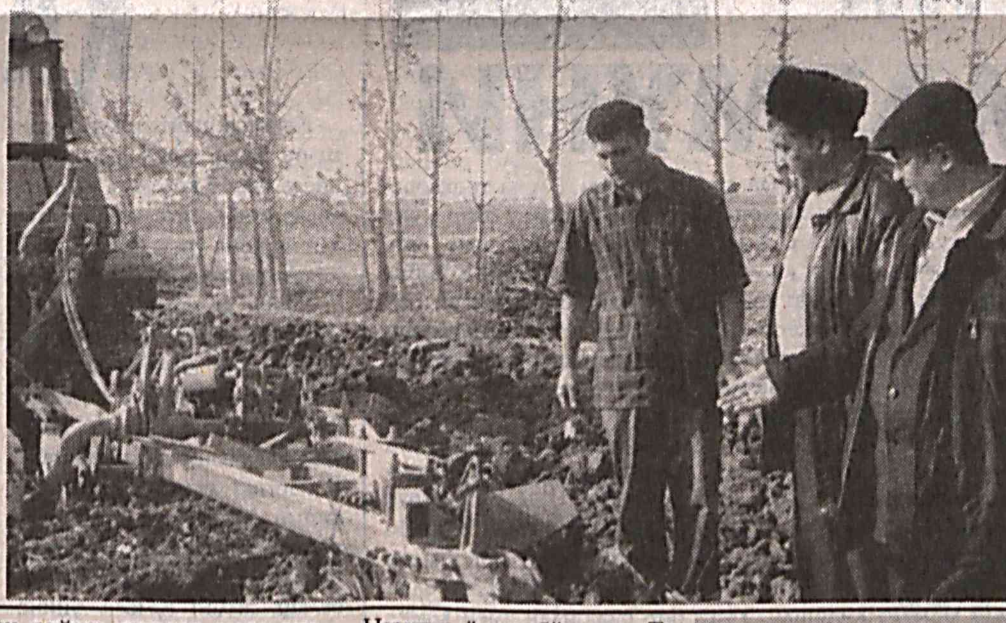

Носир ҲАЙДАРОВ сурати

Хизматдан розимисиз?

Қиш мавсуми яқинлашгани сайин мазкур соҳа теварагидаги гап-сўзлар урчигандан урчийди. Йиллар давомида мудом шундай бўлиб келганлиги боис бу одатий ҳолдек туюлади, кишига.

Лекин... Нафсиламрини айтганда, кўпчиликнинг кўнглини олиш қийин. Ҳаммага ҳам бирдек бўлолмайсан. Зотан, беш қўл баробар эмас. Барибир бу соҳада меҳнат қилишнинг ҳузуридан кўра заҳмати кўпроқ. Мавзудан бироз чалғиганлигим учун муштарийдан узр сўраб, сўзимни давом эттирсам.

ХОДИМ РАҒБАТ КЎРСА

бошланган иш самарали бўлади, дейди "Самарқандгаз" ҳудудий газ таъминоти корхонаси раҳбари Шавкат Усмонов

Яқинда "Самарқандгаз" ҳудудий газ таъминоти корхонасида бўлиб, унинг фаолияти билан танишдик. Раҳбар Шавкат Усмонов билан дилдан суҳбат қурдик. Очиғи ана шу мусоҳаба кайфиятимизга кўтаринкилик бағишлади. Директор очиққина йигит экан, дилидагини тўкиб солди. Суҳбат чоғида савол беришнинг ҳожати ҳам бўлмади.

"Самарқандгаз" ҳудудий газ таъминоти корхонаси [illegible] 425726 [illegible] таъминланганлик даражаси 86,6 фоиз. Жорий йилнинг 9 ойи мобайнида 1489296 миллион кубометр газ сотиб олиниши лозим бўлгани ҳолда, амалда 1840300 миллион кубометр харид қилинди. Режа 123,6 фоизга адо этилди. Тайёр маҳсулот - табиий газни вилоятдаги корхона, ташкилотларга сотиш режаси 125,7 фоизга, аҳолига сотиш эса 128,4 фоизга бажарилди.

— Асосий даромад газни истеъмолчиларга улгуржи тарзда сотишдан келиб тушади, - дея суҳбатни бошлайди Шавкат ака — Умуман ҳукуматнинг соҳага доир қарорлари ижросини тўлалигича таъминлашга ҳаракат қиляпмиз. Шулардан бири, Вазирлар Маҳкамасининг "2002-2004 йилларда уй-жой фондини газни ҳисобга олиш ускуналари билан жиҳозлашга доир қўшимча чора-тад- [illegible]

Натижа ёмон бўлмади. Тумандардаги аҳоли хонадонлари газ ҳисоблагич асбоблар билан 100 фоиз таъминланди. Бу эса табиий газнинг тежалишига ва асосийси, корхона ғазнасининг бойишига хизмат қилмоқда. Пировардида ишчи ходимларнинг моддий манфаатдорлиги ва иш унуми ортмоқда.

Имзоланган жамоа шартномасига асосан, ўз ишига масъулият билан ёндошаётган, илғор, ташаббускор, жонкуяр ходимлар раҳбарият ҳамда касаба уюшмаси томонидан доимий тарзда рағбатлантирилиб борилмоқда. Энг муҳими, ишлаган ходим меҳнатидан қадр топмоқда. Бундан ташқари, корхона ва унинг жойлардаги тизимларида яна бир хайрли ишни йўлга қўйдик. Ишчи-хизматчилар, уларнинг оила аъзолари саломатликларини янада мустаҳкамлаш мақсадида уларга энг кам ойлик иш ҳақининг 5 баробари, тўй-маросимлари учун эса 10 ба- [illegible] қилган ишининг самарадорлиги, унумига қараб бир ойлик маоши миқдорида мукофот пули берилмоқда. Натижада, ишчи-ходимларнинг ижтимоий-муҳофаза қилиниши, уларнинг турмуш даражаси янада яхшиланишига эришилмоқда. Биласизми, одамнинг кўнгли уйидан тўқ бўлса, ишида унум бўлади. Биз худди шу нарсага ҳаракат қилаяпмиз. Ахир, ходим рағбат кўрса, бошланган иш самарали бўлади.

Директор шу тахлит қилинадиган ишлар ва режалар хусусида сўзлади. Унинг сўзларида эртанги кунга ишонч зоҳир.

Аҳолининг турмуш даражасини имкон қадар яхшилашда "Самарқандгаз" ҳудудий газ таъминоти корхонаси, унинг қуйи тизими ходимлари бор имкониятларни ишга солган ҳолда тинмай меҳнат қилишаётир. Уларнинг ўз шиорлари бор: Ҳар бир [illegible]

Олим ҲАКИМОВ,
"Адолат" мухбири

Сўраган эдингиз

ТОВЛАМАЧИГА ЖАЗО БОРМИ?

Кўча-кўйда, ўзаро гурунгларда эшитиб қоламан: устамон товламачи фалончини чет элга ишга жўнатаман ёки ўқишга киритиб қўяман, деб чув тушириб кетибди. Фирибгар, товламачиларга нисбатан қандай жазо чоралари қўлланилади?

А.Носирова,
Самарқанд вилояти

Жиноят кодексининг 168-моддасида товламачилик, алдаш ёки ишончни суиистеъмол қилиш йўли билан ўзганинг мулкини қўлга киритганлиги учун жиноий жавобгарлик белгилаб қўйилган. Унга кўра, бу жиноий қилмиш учун энг кам иш ҳақининг юз баробари миқдорида жарима, бир йилгача ахлоқ тузатиш ишлари ёки олти ойгача қамоқ жазоси қўлланилади.

Агар фирибгарлик кўп миқдорда, такроран ёки хавфли рецидивист томонидан, бир гуруҳ шахслар томонидан олдиндан тил бириктириб содир этилган бўлса, [illegible] жазоланади.

Агар фирибгарлик жуда кўп миқдорда, ўта хавфли рецидивист томонидан, уюшган гуруҳ томонидан ёки унинг манфаатларини кўзлаб содир этилган бўлса, энг кам ойлик иш ҳақининг уч юз бараваридан олти юз бараваригача миқдорда жарима ёки уч йилгача ахлоқ тузатиш ишлари ёхуд беш йилдан ўн йилгача озодликдан маҳрум қилиш билан жазоланади.

Етказилган моддий зарарнинг ўрни қопланган тақдирда, озодликдан маҳрум қилиш тарзидаги жазо қўлланилмайди.

С. НИЁЗОВА,
ҳуқуқшунос

Фаолият

САНЪАТСЕВАРЛАР МАСКАНИ

Навоий шаҳридаги маданият ва санъат коллежи бўлажак санъаткорларни тайёрлайдиган илм даргоҳидир.

Коллеж биносига киришимиз билан деворларда чизилган Навоий ва Учқудуқ шаҳарларининг кўркам манзаралари диққатимизни тортди. Бир-биридан чиройли бу санъат асарлари у ёки бу машҳур мўйқалам соҳибини эмас, коллежнинг иқтидорли талабалариники эканлигини билиб, хайратландик.

— Коллежимизда асосан санъатта қизиқиши бор ёшлар таълим-тарбия олади, - дейди коллеж директори Фазлиддин Бўронов. — 155 нафар ўқитувчи ва мураббийлар 481 нафар талабаларга ўн уч йўналишда сабоқ бериб келишмоқда. Ўтган 2003-2004 ўқув йилида коллежимизни 96 нафар талаба саккизта мутахассислик бўйича тугаттан бўлса, жорий 2005 ўқув йилида 120 нафар талаба 12 та мутахассислик бўйича битирди.

Ёшларга пухта билим бериш, аввало, коллежимизда фаолият юритаётган ўқитувчи-мураббийларнинг малака ва савиясига бевосита боғлиқ. Шунинг учун яқинда ўқитувчиларимизнинг 33 нафари Тошкент давлат консерваториясида, Бухоро давлат университетининг малака ошириш факультетида, Тошкент хореография ва миллий рақс мактабида, Тошкент давлат жисмоний тарбия институтида ўз малакаларини ошириб келдилар.

Шунингдек, вилоят ўрта махсус касб-ҳунар таълими бошқармаси томонидан ташкил этилган ўқитувчи-педагоглар маҳоратини ошириш курсларига ўқитувчи ва педагогларимиз жалб қилинди. Бу курсларда ўқитувчилар бешта йўналишда маънавий-маърифий, методик, компьютер касбий тайёргарлик ҳамда лотин ёзувига асосланган ўзбек алифбосини ўрганиш фанларидан малакаларини оширмоқдалар.

Ўқув юртида маънавий-маърифий ва тарбиявий ишларни ташкил қилиш мақсадида вилоят "Маънавият ва маърифат маркази", Маданият ишлари бошқармаси, "Маҳалла" жамғармаси, "Камолот" ёшлар ижтимоий ҳаракати, вилоят ва шаҳар хотин-қизлар қўмиталари билан бир қатор тадбирлар амалга оширилди. Улар билан ҳамкорликда ширкат хўжаликлари ва маҳаллаларда "Қонун жамиятнинг устуни", "Огоҳликка даъват", "Ҳушёрлик эркимизни кафолатлайди", "Яхшилар ҳамиша эл ардоғида" каби мавзуларда кўриктанловлар, семинар ва суҳбатлар ўтказиляпти. Бундан мақсад баркамол ёшларни тарбиялаш билан бирга уларнинг қалбида Ватанга муҳаббат туйғусини уйғотиш, ўз фикрини эркин айта оладиган комил инсонларни тарбиялашдир.

Ҳозирги кунда коллежда 23 та фан ва касб тўгараклари фаолият юритмоқда. Уларга 400 дан ортиқ талабалар жалб қилинган. Биргина 2004-2005 ўқув йилида "Ҳилол" тўгарагининг аъзоси Н. Қувондиқова раққосалар кўрик-танловининг Республика босқичида 3-ўринни, "Ёш мусаввирлар" тўгараги аъзолари У. Турдиев, З. Эргашевлар "Иқтидорли ўқувчилар" кўрик-танловининг Республика босқичида рағбатлантирувчи ўринни, яқиндагина Тошкент вилоятининг Чирчиқ шаҳрида юқори савияда бўлиб ўтган "Баркамол авлод" спорт мусобақаларида тўгарак аъзоларининг ижодий ишлари кўргазмаси ташкил этилиб, 1-ўринни эгаллашга муваффақ бўлдилар.

Дарвоқе, санъатсеварлар масканида пухта билим олиш, касб-маҳорат сирларини мукаммал эгаллаш учун талабаларга барча шарт-шароитлар етарли. Бу ерда лабораториялар, мусиқа ва рақс хоналари мавжуд. Бундан ташқари, 300 ўринли ётоқхона, 320 ўринли ошхона, кутубхона, ёзги ва қишки спорт майдонлари талабалар хизматида. Хуллас, бу ўқув масканига ташриф буюрган ҳар бир инсон қалбида шукроналик туйғуси жўшади. Мустақиллик шарофати билан бунёд этилган санъатсеварларнинг бу ўқув масканига ҳамманинг ҳаваси келади.

Асқар ЖАЛИЛОВ,
«Адолат» мухбири

Спорт

Маълумки спорт ёшларни тоблайди. Қалбида ифтихор туйғуларини шакллантиради. Зеро, ғурур, фахру-ифтихор инсон учун ўз мақсадларига эришишда мадад бўлади.

Бугунги кунда мамлакатимизда болалар спортига берилаётган эътибор самараси ўлароқ, республикамизнинг барча шаҳар ва туманларида янги-янги спорт мажмуалари қад ростламоқда.

Жумладан, пойтахтимизнинг Шайхонтоҳур туманида ҳам йирик спорт иншооти фойдаланишга топширилди. Болалар спортини ривожлантириш жамғармасининг 2005 йилдаги манзилли дастурида янги спорт мажмуаларини қуриш ва мактаб қошидаги спорт майдончаларини реконструкция қилиш белгиланган эди. Ана шу режага мувофиқ, Шайхонтоҳур туманининг аҳоли зич жойлашган Белтепа мавзесида Тошкент шаҳар ҳокимияти ва Болалар спортини ривожлантириш жамғармаси ҳамкорлигида халқаро андозаларга мос болалар спорт мажмуаси барпо этилди. Бир вақтнинг ўзида спортнинг ўн беш тури билан шуғулланиш

ЯНГИ ИНШООТЛАР

имкониятига эга бўлган ушбу масканга йиғилган болажонларнинг қувончи чексиз бўлди. Мажмуанинг тантанали очилиш маросимида сўзга чиққанлар ёш авлодни ҳар томонлама етук ва баркамол инсон бўлиб етишишлари учун амалга оширилаётган саъй-ҳаракатлар, айниқса давлатимиз раҳбари томонидан берилаётган катта эътибор, албатта, ўз мевасини беришини алоҳида таъкидлашди. Шуниси эътиборга сазоворки, янги барпо этилган спорт масканида қизларнинг спорт билан шуғулланиши учун ҳам кенг ўрин ажратилган. Ушбу масканда спортнинг бадиий гимнастика, стол тенниси, акробатика, баскетбол ва волейбол каби турлари бўйича ташкил этилган секцияларга ҳозирданоқ мактаб ўқувчилари ва маҳалла болалари аъзо бўлишди. Пойтахтимизнинг Учтепа туманида ҳам худди шундай спорт мажмуаси фойдаланишга топширилди.

Маълумотларга кўра жорий йилда мамлакатимизда болалар спорти иншоотларини барпо этиш борасида режалаштирилган 155 та иншоотдан 153 таси фойдаланишга топширилди. 2004-2005 йилларда янги қурилган 101 та болалар спорти иншооти бир миллиард 22 миллион сўмлик спорт анжомлари билан жиҳозланди. Ўтган йили болалар спорти иншоотларини жиҳозлаш учун 47 турдаги спорт анжомлари хориждан келтирилган бўлса, жорий йил шундан 31 тасини мамлакатимиз корхоналарида ишлаб чиқариш йўлга қўйилди. Келгуси йил дастурида эса 162 та болалар спорти иншоотида қурилиш ишлари олиб борилиши режалаштирилган.

"Туркистон-пресс"

Ўзбекистон «Адолат» СДП Сиёсий Кенгашининг ижтимоий-сиёсий газетаси

Бош муҳаррир Бахтиёр АБДУСАТТОРОВ

Газета Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлиги томонидан 016 рақами билан рўйхатга олинган

МАНЗИЛИМИЗ: 700047, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Телефонлар:
Қабулхона — 133-40-86, 136-53-14
Факс — 133-41-89
Котибият — 136-55-96
Сиёсат ва партия ҳаёти бўлими — 136-55-64
Хатлар бўлими — 136-55-64
Маънавият, адабиёт ва санъат бўлими — 136-55-64
Иқтисодиёт ва саноат бўлими — 136-54-39
Маркетинг ва реклама бўлими — 136-55-96

Навбатчи муҳаррир — Ҳ. Қўчқорова
Навбатчи — Н. Ҳайдаров
Мусаҳҳ — Н. Муҳсимова
Саҳифаловчи — Л. Турсунов

• «Адолат»дан кўчириб босиш фақат таҳририят рухсати билан амалга оширилади.
t — Мазкур белги остида тижорат мақолалари чоп этилади.

«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди. Корхона манзили: Тошкент шаҳри Буюк Турон кўчаси, 41-уй.

Буюртма Г— 100
Ҳажми — 2 босма табоқ.
Офсет усулида босилган
Қоғоз бичими А-2.

Нашр индекси —100

Ҳафтанинг жума кунлари чиқади.

Босишга топшириш вақти — 20.00
Босишга топширилди —

Назм

МАТЕМАТИКНИНГ ИШҚ ИЗҲОРИ

Тинмайин узлуксиз сени изладим,
Ҳаёт текислигин кезиб саргардон.
Сабрим максимумга етганда бир кун,
Қаршимда нуқтадек бўлдинг намоён.
Афсуски, кесмадек чегараланган,
Бу ишқ фазосида ошиққа имкон.
Эҳтимол параллел чизиқлар каби
Умр йўлларимиз кесишмас ҳеч он.
Бир ўзгарувчили тенглама бўлсанг,
Илдизинг бўлайин яккаю ёлғиз.
Суратдан махражга тушириб мени,
Рашк сферасида қийнама, эй қиз.
Ўткир бурчак бўлиб, ҳар бир нигоҳинг
Юрак доирасин мўлжалга олар.
Қийматим ноль бўлиб, модуль остида
Жон мени тарк этар, сўнг жисмим қолар.
Шунда призмага солиб танамни,
Тенгламага ўраб, қил андак сабр.
Озроқ кут, ҳеч қандай садо бўлмаса
Чексизлик қаъридан қаз менга қабр.

Комил УМУРОВ,
Қоракўл туманидаги
21-ўрта мактаб ўқитувчиси

БАХТСИЗ ҲОДИСАЛАР

рўй бермаслиги мумкин, агар йўл ҳаракати қоидаларига риоя этилса

Йўл қоидаси — умр фойдаси. Лекин, кўпчилик фуқароларнинг йўл ҳаракати қоидаларига амал қилмаётгани боис деярли ҳар куни пиёдалар билан боғлиқ йўл-транспорт ҳодисалари содир бўлмоқда. Биргина шу йилнинг ўтган ўн ойи мобайнида йўл-патрул хизмати ходимлари томонидан республика бўйича 150 минг 663 нафар қоидабузар пиёдалар аниқланган. Оқибатда 1116 та йўл-транспорт ҳодисаси содир этилган. Бу нохуш ҳодисаларда 119 киши ҳаётдан кўз юмган, 955 нафари эса турли даражада тан жароҳати олган.

Шу ўринда мисолларга мурожаат этсак. Шу йилнинг 13 ноябрь куни Тошкент вилояти Қуйичирчиқ тумани "Тўйтепа-Оққўрғон-Янгийўл" автомагистралида йўлни кесиб ўтаётган пиёда Қ.Ўтилбаевни "Дамас" русумли автомобиль уриб юборган. Ўтказилган таҳлил ва текширувлар натижасида аниқландики, пиёда эътиборсизлиги ва локайдлиги туфайли оғир тан жароҳати олган, оқибатда ҳаётдан кўз юмган.

Транспорт воситаларининг кўпайиши автомобиль йўлларида серқатнов ҳаракатни юзага келтиради. Бу эса кўчани дуч келган жойидан кесиб ўтиш нечоғли хавфли эканлигини, ҳар бир дақиқада бирор кўнгилсиз ҳодиса содир бўлиши мумкинлигини англатади.

Юқорида келтириб ўтилган йўл-транспорт ҳодисалари туфайли қанчадан-қанча оилалар, азият чекди, неча-неча инсонларнинг умри завол топди. Ахир, ана шу бахтсиз ҳодисалар рўй бермаслиги ҳам мумкин эди-ку! Албатта, бунинг учун барчамиз йўл ҳаракати қоидаларига қатъий риоя қилишимиз, йўлларда сергак бўлишимиз шарт. Айниқса, ота-оналар, ўқитувчи ва мураббийлар, қолаверса, ҳар биримиз фарзандларимизга бу қоидаларга амал қилмаслик салбий оқибатларга олиб келиши мумкинлиги тўғрисида тушунтириш ишларини олиб боришимиз лозим. Ана шундагина юқоридаги каби нохуш воқеа-ҳодисаларнинг олдини олган бўламиз.

Мурод ШЕРАЛИЕВ,
Ички ишлар вазирлиги
ЙҲХББ ходими

Инсон ўз умри давомида яхши фазилатлари, хислатлари, эл-юртта қилган хизматлари билан қадрланади. Умрини эл хизматига бағишлаб, кўпнинг дуосини олган инсон — Равшанбек Абдуллаев 1947 йилда Хоразм вилояти Хонқа тума-

УМР МАЗМУНИ

нидаги "Мадир" қишлоғида дунёга келган. Барча тенгдошлари қатори иккинчи жаҳон урушидан кейинги оғир кунларнинг гувоҳи бўлган. Урушнинг асоратлари оғир эди. Одамлар орасида турли юқумли хасталиклар кўпайган, унинг қариндош-уруғлари, ҳаттоки, айрим тенгдошлари ҳам оддийгина безгак ва шу каби даволаса бўладиган касалликлар туфайли ҳаётдан кўз юмишган эди. Шунинг учун ҳам у мактабда ўқиб юрган вақтларидаёқ келажакда шифокор бўлишга қатъий аҳд қилди.

Ана шу ният уни Тошкент давлат тиббиёт институтига етаклаб келди. Ўқитувчи оиласида ўсиб-улғайган Равшанбек Абдуллаевга олий даргоҳга кириш қийин бўлмади. У 1971 йилда институтни тугатиб, ўзи туғилиб ўсган узоқ Хоразм вилоятининг Хонқа туманига йўл олди. Ўша пайтлари ундаги иқтидорни сезган устозлари Равшанбекни пойтахтда олиб қолишга ҳаракат қилишди. У эса бир сўз билан "мен ҳамқишлоқларимга кераман", деб жавоб берди...

Мана шунга ҳам 36 йил бўлибди. Ўтган йиллар орасида Равшанбек Абдуллаев Хонқа туман марказий касалхонасида шифокор-терапевт, физиотерапия бўлими бошлиғи, кардиология бўлими мудири, туман марказий поликлиникаси бош шифокори лавозимларида фаолият юритди. Олий тоифали кардиолог шифокор деган шарафли номга сазовор бўлди. Қанчадан-қанча хаста инсонларнинг дардига шифо бағишлаб, уларнинг дуосини олди. Ҳозирда эса фарзандлари ва набиралари орасида турмуш ўртоғи Онабиби Саидова билан кексалик гаштини сурмоқда.

Унинг тўнғич ўғли Ўринбой Абдуллаев ҳам ота изидан бориб, шифокорлик касбини танлади. У ҳозирда Тошкент давлат тиббиёт академияси учинчи клиникасининг 1-хирургия бўлимида моҳир жарроҳ сифатида фаолият кўрсатмоқда. Тиббиёт фанлари номзоди. Академиянинг умумий хирургия кафедрасида бўлажак жарроҳларга етакчи мураббий.

Қизлари Наргиза ва Қундузхонлар бугун тажрибали доришунос-фармацевт сифатида фаолият юритаётир. Қаҳрамонимизнинг бошқа фарзандлари ҳам халқ хўжалигининг турли соҳаларида ишлаб, эл хизматига камарбаста бўлиб келмоқдалар. Кўпчилик уларга ҳавас кўзи билан қарайди.

Бугун 14 нафар набиранинг бобоси бўлган Равшанбек Абдуллаев ўз умр йўлига назар ташлар экан Яратганга шукроналар айтиб, фарзандларнинг камолини, юртнинг тинч ва осойишталигини тилаб дуо қилади.

Баҳодир ШОИМОВ,
"Адолат" мухбири

Обуна — 2006

«АДОЛАТ»ГА ОБУНА БЎЛДИНГИЗМИ?

Адолат мезони, адолат тамойили сизга доимо ҳамроҳ бўлишини истасангиз «Адолат» газетасига обуна бўлинг.

Нашримиз келгуси йилда ҳам Сиз, азиз газетхонларнинг адолатли фикр-мулоҳазаларингизни ўз саҳифаларида чоп этишга бел боғлаган. Айни пайтда барча алоқа ва почта бўлимларида 2006 йил учун «Адолат» газетасига обуна давом этмоқда.

Дарвоқе, кейинги йилдан газетамиз ҳар ҳафтада икки маротаба чоп этилади.

Нашр кўрсаткичи — 100

Соғинч

ОҚ ЛАЙЛАКЛАР, ҚАЙДАСИЗ?

Кейинги пайтлардаги одатимга кўра, ишга ҳар куни пиёда бориб келаман. Йўловчилар ўтиб-қайтадиган уй билан ишхона ўртасидаги йўлак юрагимга яқин бўлиб қолган.

Ўша куни ишдан кеч қайтдим. Осмондан гўё челаклаб қуяётгандек ёмғир ёғар, баҳорнинг бу йилги ёмғири бўлакча туюлди менга. Шаҳарнинг бешинчи кичик мавзеи томон буриладиган муюлишга етганимда бир зум тўхтаб қолдим. Муюлишдаги чорбоғ ўртасида қад кўтарган баланд нилий гумбаз, унинг тепасидаги оқ лайлакка ўрнатилган қўлбола рамзий ҳайкалча диққатимни тортди. У қилт этмасди. Нима бу, лайлакни соғинганларнинг кўнглига таскинми? Ёки лайлаклар Бухорони тарк этган, деган гапга ишонтириш учун қилинган болаларча уринишми? Билмадим, ҳарқалай бу менга кўпроқ оқ лайлакларни соғинган кўнгилларнинг таскин илинжидаги амалидай туюлди.

Бир пайтлар Минораи Калон тепасидаги бир жуфт лайлакни кўп кузатганман. Ёзнинг илк паллаларида минора теварагги болаларнинг «Лайлак келди, ёз бўлди»лари остида эртадан-кечгача жаранглаарди. Қани ўша завқ? Ўша оқ лайлаклар қаёққа ғойиб бўлди? Бухорога нега лайлаклар келмай қолди?

Ҳа, оқ лайлаклар Бухорони тарк этганига бир неча йилдан ошди. Минораи Калон, калта миноралар тепасига, чинорларнинг бақувват шохларига бир вақтлар мустаҳкам қилиб қурилган лайлак уялари бўм-бўш — эгаси кўчиб кетган ҳовлини эслатади. Лайлаклар нимадан ранжишди? Бу вақтинчалик ҳолатми ёки...

Оқ лайлаклар назокат тимсоли. Хиёл эгиб туриши ёш келинчакка ўхшайди.

Жануб томон лак-лак учиб бораётган лайлаклар боболаримизнинг оппоқ саллалари янглиғ Бухоромизга, уйларимизнинг тўрига жуда ярашади. Ҳарқалай, уларнинг бедарак кеттани сабабини билиш менга тинчлик бермади.

* * *

Суҳбатдошим — биология фанлари доктори, профессор Савриддин Бақоев шундай дейди:

— Оқ лайлак қушлар синфининг ўзига хос вакили бўлиб, хушбичим қадди-қомати, қордек оппоқ парпатлари, қип-қизил узун тумшуғи-ю оёқлари ҳамда вазмин, камтарона хулқ-атвори, ҳаёт кечириш тарзи билан бошқа аждодларидан ажралиб туради. Бу қушни Аму ва Сирдарё оралиғидаги воҳаларда учратиш мумкин. Оқ лайлакнинг иккита кенжа тури мавжуд. Воҳамиздагиси Туркистон оқ лайлаги, деб номланган. Маълумотларга қараганда, Бухорода оқ лайлаклар кўп бўлган. Эҳтимол, бу шаҳарнинг табиий шароити билан ҳам боғлиқдир. Негаки тарихий манбаларда ёзилишича, Бухоро шаҳри ўрнашган жойлар аслида ботқоқлик, тўқайзор ва баланд дарахтлардан иборат бўлган.

Оқ лайлаклар Бухоро шаҳри ҳуснига зеб берган. Сайёҳлар бу чиройли манзарадан ҳайратта тушганлар. Кузатишларимизга қараганда, Бухоро шаҳрида 50-,60-йилларда 10-12 жуфт оқ лайлак яшаган. 1980 — 1981 йилларга келиб бир, икки жуфт лайлак қолди, холос. Шаҳримизга оқ лайлаклар келмай қўйганига эса 15-16 йил бўлди. Бухорога нега оқ лайлаклар келмай қўйди, деган савол туғилади.

Туркистон оқ лайлаги — келиб-кетувчи қушлар тоифасига киради. У эрта баҳорда ўзининг қишлайдиган манзилларидан воҳамизга учиб келади. Сўнгра ўз жуфти билан қароргоҳини аниқлайди. Шох-шаббалардан салобатли уя қуриб, унга иккитадан бештагача оқ рангли тухум қўяди. Бу қушнинг яшаши, насл қолдириши учун йирик шох-шаббали дарахтлар ёки гумбазли шарқона бинолар, кўл ва каналлар, дарё бўйлари, шолипоялар кифоядир.

Экологик вазиятни таҳлил қилсак, Бухорога оқ лайлакларнинг келмай қўйгани сабаблари ойдинлашади. Шаҳар ичидаги ва яқин атрофдаги кўллар, ҳовузлар, захкашлар деярли қуриди. Қолаверса, шаҳар анча тараққий топди, кўплаб саноат корхоналари барпо этилди, йўлларга асфальт, бетон ётқизилди. Техника сони, шовқин-сурон ўнлаб марта ошди. Лайлакларнинг тинчи бузилди. Одамларнинг оқ лайлакка муносабати ҳам ўзгарди. Қишлоқ хўжалиги экинлари зараркунандаларига қарши ишлатиладиган кимёвий дорилар миқдори кўпайди. Лайлаклар истеъмол қиладиган ҳашарот ва бошқа жониворлар ҳам бу дорилардан заҳарланди. Оқибатда лайлаклар қўядиган тухумларининг пўчоғи нозиклашди, уруғланиш сифати пасайди. Зарафшон водийсида 1945 йилга қадар тўқайзор майдон 500 минг гектар бўлса, ҳозир улар атиги 50 гектарга яқин. Электр, алоқа линиялари оқ лайлак ва бошқа йирик нодир қушларга катта талафот етказди.

Бугунги кунда Туркистон оқ лайлаги Қозоғистон, Ўзбекистон, Тожикистон ва бошқа бир қатор давлатларнинг «Қизил китоб»ига киритилган. Уларни овлаш тақиқланган. Лекин бу тадбирлар етарли эмас. Фикримизча, оқ лайлакнинг яшаш тарзини чуқурроқ ўрганишимиз, яшаган, уя қурган жойларини, ҳозир учраш эҳтимоли бўлган табиат гўшаларини аниқлаш, уларга қулай шарт-шароитлар муҳайё қилиш лозим. Бу борада, балки қўшни давлатлар билан ҳамкорликни йўлга қўйиш лозимдир. Қисқаси, шунга эришайликки, кўҳна Бухоронинг минораларида, рангин гумбазларда яна лайлаклар уя қурсин. Бухорога зеб берган, унинг рамзига айланиб қолган оқ лайлаклар қадрдон гўшасига қайтсин.

* * *

Лайлаклар ҳақида соғиниб ёзиб, анча енгил тортдим чоғи, алламаҳал кўзим илинибди. Тушимда бир алпқомат йигит менга шундай дермиш: «Билиб қўй, шоир, бир кунмас бир кун мен ўзим билан лайлакларни Бухорога, албатта, бошлаб бораман. Сендан илтимос, ўша қўшиқ бор-ку — «Лайлак келди, ёз бўлди» деб бошланадиган, шуни болаларга бир эслатиб чиқ. Улар лайлакларни кўргач, жўр бўлиб қувнашсин, куйлашсин. ҳарна кўнгил-да, унутишмаган экан, деб ўйлашади. Бундан улуғ иззат йўқ уларга.

Мен жон, деб розилигимни айтдим, оқ лайлакларни ўзим соғинганимни, ҳамма соғинганини айтдим. Соғинчларимни шеърга ҳам солиб болажонларга ёд олдиришни дилимга тугиб уйғондим.

Ҳа, юрагим сезиб турибди. Насиб бўлса, оқ лайлаклар келаси йил ёзда Бухорога албатта ташриф буюради. Мен бунга ишонаман. Лайлакка ўрнатилган рамзий ҳайкалчаларни эса, тағин унутиб юбормаслик учун асраб қўймоғимиз лозим бўлади ўшанда.

Дилмурод ЖАББОР,
Ўзбекистон Ёзувчилар

МУҚАРРАР ҚОНУН ШУНДАЙКИ, ХАТО ҲАМИША ҲАҚИҚАТ ОРТИДАН ЮРАДИ. *Робинэ*